

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. การเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ (STAD)

1.1 การเรียนแบบร่วมมือ

1.1.1 ความหมายของการเรียนแบบร่วมมือ

1.1.2 ลักษณะและองค์ประกอบของการเรียนแบบร่วมมือ

1.1.3 ประโยชน์ของการเรียนแบบร่วมมือ

1.2. การเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์

1.2.1 ความหมายของการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์

1.2.2 องค์ประกอบของการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์

1.2.3 ขั้นตอนของการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์

1.2.4 วิธีการจัดผู้เรียนเข้ากลุ่ม

1.2.5 วิธีการคิดคะแนน

1.3 แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนแบบร่วมมือ

1.3.1 ขั้นตอนของการเรียนแบบร่วมมือ

1.3.2 เทคนิคของการเรียนแบบร่วมมือ

1.3.3 บทบาทของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนแบบร่วมมือ

1.3.4 บทบาทของนักเรียนที่เรียนโดยการเรียนแบบร่วมมือ

2. พฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

2.1 ความหมายของพฤติกรรมและความหมายของกลุ่ม

2.2 ความหมายของการทำงานกลุ่ม

2.3 ทฤษฎีการทำงานกลุ่ม

2.4 องค์ประกอบของการทำงานกลุ่ม

- 2.5 ประโยชน์ของการทำงานกลุ่ม
3. การสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 4.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 4.2 งานวิจัยในต่างประเทศ
5. กรอบความคิดในการวิจัย
6. สมมติฐานการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและได้นำเสนอในรายละเอียดต่อไปนี้

การเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ (STAD)

1. การเรียนรู้แบบร่วมมือ

1.1 ความหมายของการเรียนรู้แบบร่วมมือ

การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) นับว่าเป็นแนวคิดใหม่ทางการศึกษาที่เน้นการเสริมสร้างสมรรถภาพทางการเรียนรู้ของนักเรียน และสนับสนุนช่วยเหลือกันให้ทำงานบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งการเรียนรู้แบบร่วมมือ มีผู้ให้คำจำกัดความไว้หลายท่านดังนี้

กาญจนา คุณารักษ์ (2543 : 49) กล่าวว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นการเรียนที่เน้นการร่วมมือกันของสมาชิกภายในทีมและระหว่างทีม นักเรียนในแต่ละทีมต้องให้ความร่วมมือและสนับสนุนภายในทีมของตนเอง ขณะเดียวกันแต่ละทีมก็ต้องให้ความร่วมมือ และสนับสนุนใน แต่ละทีมของชั้นเรียนด้วย

สมศักดิ์ ภู่วิภาดาวรรณ (2544 : 3) กล่าวว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นวิธีการเรียนที่มีการจัดกลุ่มการทำงานโดยสมาชิกแต่ละคนในทีมจะมีปฏิสัมพันธ์ต่อการเรียนรู้ และสมาชิกทุกคนจะได้รับการกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจ เพื่อที่จะช่วยเหลือและเพิ่มพูนการเรียนรู้ของสมาชิกในทีม

สุทธพร ฉายะรติ (2544 : 90) กล่าวว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นวิธีการเรียนรู้ที่ เน้นการจัดสภาพแวดล้อมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็กๆ แต่ละกลุ่มจะประกอบด้วย สมาชิกที่มีความสามารถต่างกันคือ มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคละกันคือ มีทั้งสูง ปานกลาง และต่ำ แต่ละคนต้องมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ความสำเร็จของกลุ่มเกิดจากการช่วยกันคิด ค้นคว้าหาความรู้ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

ไสว พิกขาว (2544 : 193) กล่าวว่า การเรียนแบบร่วมมือเป็นการจัดการเรียนที่แบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มเล็กๆ สมาชิกในกลุ่มมีความสามารถแตกต่างกันมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีการช่วยเหลือสนับสนุนซึ่งกันและกัน และมีความรับผิดชอบร่วมกัน ทั้งในส่วนตนและส่วนรวม เพื่อให้กลุ่มประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด

อาร์ชท และนิวแมน (Artzt and Newman, 1990 : 6-7) ได้กล่าวถึงความหมายของการเรียนแบบร่วมมือว่า การเรียนแบบร่วมมือเป็นการเรียนที่จัดสมาชิกเป็นกลุ่มเล็กแล้วร่วมกันแก้ปัญหา หรือทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ สมาชิกกลุ่มทุกคน จะต้องมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการทำงาน

สลาบิน (Slavin, 1990 : 3) กล่าวว่า การเรียนแบบร่วมมือเป็นการเรียนรู้ที่นักเรียนต้องเรียนรู้ร่วมกัน รับผิดชอบของกลุ่มร่วมกัน โดยที่กลุ่มจะประสบความสำเร็จได้เมื่อสมาชิกทุกคนได้เรียนรู้บรรลุตามจุดหมายเดียวกัน นั่นคือ การเรียนเป็นกลุ่มหรือเป็นทีมนั่นเอง

วูล์ฟอล์ก (Woolfolk, 1993 : 5) กล่าวว่า การเรียนแบบร่วมมือเป็นการจัดให้นักเรียนที่มีความสามารถต่างกัน ทำงานร่วมกัน และได้รับรางวัลเมื่อกลุ่มทำงานบรรลุความสำเร็จตามเป้าหมาย

อาเรนดส์ (Arends, 1994 : 344) กล่าวถึงความหมายของการเรียนแบบร่วมมือว่าเป็นรูปแบบการสอนที่ให้นักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเล็กๆ โดยสมาชิกในกลุ่มความสามารถละกัน ทั้งความสามารถสูง กลาง และต่ำ มีทั้งเพศหญิงและเพศชาย มีเป้าหมายในการทำงานร่วมกัน ได้รับรางวัลหรือความสำเร็จร่วมกัน

ฮูเซน (Husen, 1994 : 15) กล่าวว่า การเรียนแบบร่วมมือเป็นการจัดให้นักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเล็กๆ มีสมาชิกกลุ่มละ 4 คน โดยสมาชิกในกลุ่มมีความแตกต่างกัน วิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นการแบ่งปันความคิดซึ่งกันและกันในการทำงานในการเรียนและมีความรับผิดชอบในกลุ่มด้วย

จอห์นสัน และ จอห์นสัน (Johnson and Johnson, 2002 : 1) กล่าวว่า การเรียนแบบร่วมมือ คือ การที่นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันในการทำงานเป็นกลุ่ม มีการช่วยเหลือเกื้อกูล สนับสนุนความสำเร็จของกันและกัน โดยที่นักเรียนแต่ละคนในกลุ่ม จะมีความรับผิดชอบในงานของตน

จากความหมายของการเรียนแบบร่วมมือที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การเรียนแบบร่วมมือเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นการทำงานเป็นกลุ่มเล็กๆ ภายในกลุ่มประกอบด้วยผู้เรียนที่มีความสามารถแตกต่างกัน ผู้เรียนมีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและ

กัน มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สมาชิกทุกคนต้องรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ของตนและรับผิดชอบงานของกลุ่ม โดยที่สมาชิกกลุ่มจะได้รับประโยชน์จากการทำงานต่างๆ กัน

1.2 ลักษณะและองค์ประกอบของการเรียนแบบร่วมมือ

1.2.1 ลักษณะของการเรียนแบบร่วมมือ

การเรียนแบบร่วมมือเป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนรูปแบบหนึ่งที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญซึ่งมีนักวิชาการและนักการศึกษาอธิบายถึงลักษณะสำคัญของการเรียนแบบร่วมมือไว้ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 : 60-61) กล่าวถึงลักษณะสำคัญของการเรียนแบบร่วมมือไว้ดังนี้

1. สมาชิกกลุ่มมีลักษณะแตกต่างกันอาจเป็น ด้านสติปัญญา ภูมิหลัง และ ความถนัดเพื่อให้การแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดที่หลากหลาย กลุ่มมีโอกาสช่วยเหลือพึ่งพากันได้อย่างราบรื่น
2. สมาชิกแต่ละคนจะต้องรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง และของเพื่อนที่เป็นสมาชิกในกลุ่ม มีการช่วยเหลือแก้ไขข้อบกพร่องของกันและกัน จนแน่ใจว่าสมาชิกทุกคนเกิดการเรียนรู้บทเรียนอย่างดี สามารถตรวจสอบเป็นรายบุคคลได้
3. ความสำเร็จของกลุ่มพิจารณาจากผลสำเร็จในการเรียนรู้ของสมาชิกแต่ละคน กลุ่มจะได้รับความสำเร็จเมื่อสมาชิกทุกคนมีคะแนนหรือผลงานตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้
4. การเรียนร่วมกันเน้นการใช้กระบวนการกลุ่ม ทุกคนยอมรับ และทำตาม บทบาทและหน้าที่ของตน เคารพและยอมรับในความคิดเห็นของผู้อื่นมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ไว้วางใจกัน ช่วยเหลือ แลกเปลี่ยน และให้ความร่วมมือซึ่งกันและกัน

สมพงษ์ สิงหะพล (2542 : 41) กล่าวว่า การเรียนแบบร่วมมือมีลักษณะดังนี้

1. สมาชิกในกลุ่มทำงานรับผิดชอบร่วมกัน สนใจการทำงานของตนเอง เท่าๆกับการทำงานของกลุ่ม ผลงานที่เกิดขึ้นจากการทำงานจะออกมาในลักษณะงานกลุ่มทีมที่จะได้รับรางวัลระดับใด ต้องเรียนให้ถึงเกณฑ์ที่กำหนดไว้
2. ความสำเร็จของกลุ่มขึ้นอยู่กับการเรียนรู้ของทุกคน ซึ่งเน้นให้สมาชิกทุกคนต้องรับผิดชอบการเรียนรู้ร่วมกัน ช่วยเหลือกันในการทำงานต่างๆ ในกลุ่มของตนเอง
3. ทุกคนในกลุ่มมีโอกาสเท่าเทียมกันในการประสบความสำเร็จ หมายความว่านักเรียนในกลุ่มสามารถช่วยทีมของตนได้ โดยพัฒนาการเรียนของตนให้ดีขึ้นกว่าเดิม ไม่ว่า นักเรียนจะเรียนเก่ง อ่อน หรือ ปานกลาง ทุกคนมีโอกาสเท่าเทียมกันที่จะทำได้ดีที่สุด

สลาบิน (Slavin, 1995 : 12–20) ได้กล่าวถึงลักษณะสำคัญการเรียนรู้แบบร่วมมือไว้ 6 ประการ ดังนี้

1. เป้าหมายของกลุ่ม (Group Goals) หมายถึงกลุ่มมีเป้าหมายร่วมกัน คือ การยอมรับผลงานของกลุ่ม
2. การรับผิดชอบเป็นรายบุคคล (Individual Accountability) หมายถึง ความสำเร็จของกลุ่ม ซึ่งขึ้นกับผลการเรียนรู้รายบุคคลของสมาชิกในกลุ่ม และงานพิเศษที่ได้ รับผิดชอบเป็นรายบุคคล ผลของการประเมินรายบุคคล จะมีผลต่อคะแนนความสำเร็จของกลุ่ม
3. โอกาสในความสำเร็จเท่าเทียมกัน (Equal Opportunities for Success) หมายถึง การที่นักเรียนได้รับโอกาสที่จะทำคะแนนให้กับกลุ่มของตนได้เท่าเทียมกัน
4. การแข่งขันเป็นทีม (Team Competition) การเรียนรู้แบบร่วมมือจะมีการแข่งขันระหว่างทีม ซึ่งหมายถึงการสร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้นภายในทีม
5. งานพิเศษ (Task Specialization) หมายถึง การออกแบบงานย่อยๆ ของ แต่ละกลุ่มให้นักเรียนแต่ละคนรับผิดชอบ ซึ่งนักเรียนแต่ละคนจะเกิดความภาคภูมิใจที่ได้ช่วยเหลือ กลุ่มของตนให้ประสบผลสำเร็จ ลักษณะงานจะเป็นการพึ่งพาซึ่งกันและกัน มีการตรวจสอบความ ถูกต้อง
6. การดัดแปลงความต้องการของแต่ละบุคคลให้เหมาะสม (Adaptation to Individual Needs) หมายถึง การเรียนรู้แบบร่วมมือแต่ละประเภทจะมีบางประเภทได้ดัดแปลงการ สอนให้เหมาะสมกับความต้องการของแต่ละบุคคล

จากลักษณะของการเรียนรู้แบบร่วมมือที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การเรียนรู้แบบ ร่วมมือมีลักษณะเน้นการมีส่วนร่วมของสมาชิก นักเรียนจะต้องมีความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและ ต่อเพื่อนร่วมกลุ่มมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันภายในกลุ่ม ยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน รู้จักแก้ปัญหา ด้วยตนเอง ครูจะเป็นผู้สังเกตการณ์ คอยช่วยเหลือให้กำลังใจหรือช่วยแก้ปัญหาในกรณีจำเป็น ซึ่ง จะทำให้นักเรียนสามารถช่วยเหลือตนเองในการแสวงหาความรู้ และพัฒนาทักษะทางสังคมได้

1.2.2 องค์ประกอบของการเรียนรู้แบบร่วมมือ

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือจะมีประสิทธิภาพถ้าสมาชิกภายในกลุ่มมองเห็น คุณค่าของการทำงานร่วมกันและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่ง วัฒนาพร ระเบียบทุกข์ (2542 ข : 38-39) และจันทรา ดันติพวงสานุรักษ์ (2543 : 38 –39) กล่าวไว้สอดคล้องกันว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือมี องค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการ ดังนี้

1. ความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันในทางบวก (Positive Interdependence) สมาชิกในกลุ่มทำงานอย่างมีเป้าหมายร่วมกัน โดยที่ทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการทำงานนั้น มีการ

แบ่งปันวัสดุอุปกรณ์ในการทำงาน ทุกคนมีบทบาทและประสบความสำเร็จร่วมกัน สมาชิกในกลุ่มจะมีความรู้สึกว่าจะประสบความสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อสมาชิกทุกคนในกลุ่มประสบความสำเร็จด้วย

2. การปฏิสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด (Face to Face Promotive Interaction)

เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนช่วยเหลือสมาชิกในกลุ่มให้ประสบความสำเร็จ โดยการปรึกษาหารือกันอย่างใกล้ชิด มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการทำงานยอมรับเหตุผลของผู้อื่นได้เถียงกันด้วยเหตุผลรู้จักสนับสนุนและกล่าวชมเชยผู้อื่น เป็นการฝึกทักษะพื้นฐานของการอยู่ร่วมกันในสังคม

3. หน้าที่และความรับผิดชอบของแต่ละคน (Individual Accountability)

สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มมีหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบ และจะต้องทำงานที่ได้รับมอบหมาย อย่างเต็มความสามารถเสมอ เช่น ตอบคำถามและอธิบายให้แก่เพื่อนสมาชิกด้วยกันด้วยความเต็มใจเสมอ ต้องสนับสนุนคอยให้กำลังใจแก่เพื่อนสมาชิกในกลุ่ม และสมาชิกแต่ละคนต้องรู้ว่า ผลงานของกลุ่มจะสำเร็จลุล่วงไปด้วยดีขึ้นอยู่กับความร่วมมือ และความรับผิดชอบสมาชิกทุกคน

4. ทักษะระหว่างบุคคลและทักษะการทำงานกลุ่มย่อย (Interdependence and Small Group Skills)

เป็นทักษะสำคัญที่จะทำให้การทำงานกลุ่มประสบความสำเร็จ ซึ่งนักเรียนควรได้รับการฝึกทักษะเหล่านี้ ได้แก่ ทักษะผู้นำ ทักษะการตัดสินใจ ทักษะการสร้างควมไว้วางใจ ทักษะการสื่อสารและทักษะการจัดการความขัดแย้ง

5. กระบวนการกลุ่ม (Group Process) ทุกคนที่เป็นสมาชิกจะต้องร่วม

รับผิดชอบต่อการเรียนของสมาชิกในกลุ่ม สมาชิกทุกคนต้องมุ่งมั่นและกระตุ้นให้แต่ละคนทำชิ้นงานตามที่กำหนด เปิดโอกาสให้สมาชิกได้มีกระบวนการในการวิเคราะห์ว่ากลุ่มทำงานได้เพียงใด แต่ละคนจะประเมินผลการทำงานของตนเองและผลงานกลุ่ม เพื่อที่จะรู้ถึงข้อบกพร่องและสิ่งที่ควรปรับปรุงแก้ไข และวางแผนเป้าหมายในการทำงานกลุ่มครั้งต่อไปให้ดี และมีประสิทธิภาพมากขึ้นกว่าเดิม

ชนาธิป พรกุล (2543 : 72) กล่าวว่า ในการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือ ต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการ ดังนี้

1. การพึ่งพาอาศัยในทางบวก (Positive Interdependence) เป็นการรับรู้ว่ามี

ใครสำเร็จได้ ถ้าคนอื่นในกลุ่มไม่สำเร็จ

2. ปฏิสัมพันธ์แบบเผชิญหน้า (Face – to – Face Interaction) เกิดขึ้นเมื่อ

ผู้เรียนอธิบายวิธีแก้ปัญหาหรือความคิดรวบยอด และช่วยเหลือสนับสนุนให้กำลังใจในการเรียน

3. ทุกคนรับผิดชอบในการเรียนรู้ (Individual Accountability) โดยทำการ

ทดสอบและประเมินเป็นรายบุคคล และสุ่มเรียกบางคนให้เป็นตัวแทนรายงานการทำงานกลุ่ม

4. ทักษะความร่วมมือ (Collaborative Skills) ที่ช่วยให้ผู้เรียนทำงานร่วมกันอย่างได้ผล ได้แก่ ทักษะผู้นำ ทักษะการตัดสินใจ ทักษะการสร้างควมไว้วางใจ ทักษะการสื่อสารและทักษะการจัดการความขัดแย้ง

5. กระบวนการกลุ่ม (Group Processing) เป็นการให้กลุ่มอภิปรายวิธีที่ทำงานบรรลุเป้าหมาย และยังคงความสัมพันธ์การทำงานอย่างมีประสิทธิภาพระหว่างสมาชิก

สรุปได้ว่า การเรียนแบบร่วมมือมีองค์ประกอบที่สำคัญคือ การพึ่งพาอาศัยกันในกลุ่มสมาชิกในกลุ่มมีเป้าหมายร่วมกัน มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม มีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบให้แก่สมาชิกในกลุ่มต้องช่วยเหลือกันและต้องอาศัยทักษะการทำงานร่วมกันในการดำเนินกิจกรรมเพื่อให้งานของกลุ่มบรรลุเป้าหมาย

1.3 ประโยชน์ของการเรียนแบบร่วมมือ

มีนักวิชาการและนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงประโยชน์ของ การเรียนแบบร่วมมือไว้ดังนี้

อรพรรณ พรสีมา (2540 : 59) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการเรียนแบบร่วมมือไว้ดังนี้

1. การเรียนแบบร่วมมือช่วยเสริมสร้างบรรยากาศ การเรียนรู้ที่ดี นักเรียนในกลุ่มทุกคนจะช่วยเหลือ แลกเปลี่ยน และให้ความร่วมมือซึ่งกันและกันในบรรยากาศที่เป็นกันเองและเปิดเผยสมาชิกในกลุ่มทุกคนกล้าถามคำถามที่ตนเองไม่เข้าใจ บรรยากาศเช่นนี้นำไปสู่การอภิปรายซักถามทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน อันจะนำไปสู่การเรียนรู้แบบไร้พรมแดน

2. เทคนิคการเรียนแบบร่วมมือจะทำให้เกิดการเรียนรู้ในกลุ่มย่อย การทำความเข้าใจในความคิดรวบยอด หรือหลักการที่สำคัญนั้น ครูอาจแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มย่อย เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้พูดคุย อภิปราย และซักถามจนเกิดความเข้าใจอย่างแจ่มชัด คนที่เรียนไวสามารถช่วยเหลือคนที่เรียนช้าเพื่อให้ตามเพื่อนได้ทัน ในบางโอกาสครูอาจทำงานอย่างใกล้ชิดกับนักเรียนบางคนหรือบางกลุ่ม ในขณะที่มอบหมายงานให้สมาชิกคนอื่นๆ ในชั้นทำงานกับโครงการพิเศษของตนหรืออาจมอบหมายงานให้อ่านตำราหรือทำแบบฝึกหัด

3. เทคนิคการเรียนแบบร่วมมือช่วยลดปัญหาวินัยในชั้นเรียน ทุกคนในห้องเรียนแบบร่วมมือจะให้ความสนใจ ยอมรับ ร่วมมือ และช่วยเหลือซึ่งกันและกันสมาชิกในกลุ่มทุกคนจะรับผิดชอบในความสำเร็จของกลุ่ม จึงจำเป็นต้องร่วมมือกันพัฒนาเสริมสร้างพฤติกรรมที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นในกลุ่ม การขาดเรียน พฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรง และการโต้เถียงในชั้นเรียนจึงไม่ปรากฏให้เห็น

4. เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือจะช่วยยกระดับคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยของทั้งชั้น การที่นักเรียนเก่งช่วยเหลือนักเรียนช้า นักเรียนเก่งจะเรียนรู้ความคิดรวบยอดของ

หัวข้อที่กำลังเรียนได้ชัดเจนขึ้น ในขณะเดียวกัน นักเรียนที่เรียนช้าย่อมจะเรียนรู้ความคิดรวบยอดจากเพื่อนซึ่งใช้ภาษาใกล้เคียงกันได้ง่ายขึ้นกว่าการเรียนจากครู ซึ่งอาจใช้ภาษาวิชาการที่สูงและเข้าใจยาก

5. เทคนิคการเรียนแบบร่วมมือ ส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาความคิดเชิงสร้างสรรค์ได้ศึกษาค้นคว้า ทำงานและแก้ปัญหาด้วยตนเอง ผู้เรียนมีอิสระที่จะเลือกยุทธศาสตร์การเรียนรู้ของตนเอง ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนมีอิสระในการตัดสินใจด้วยตนเอง

6. นักเรียนที่มีประสบการณ์ในการเรียนแบบร่วมมือส่วนใหญ่มีทักษะในการบริหารจัดการ การเป็นผู้นำ การแก้ปัญหา มนุษยสัมพันธ์ และการสื่อความหมายดีกว่านักเรียนที่ไม่มีประสบการณ์ในการเรียนแบบร่วมมือ ทักษะดังกล่าวถูกพัฒนาขึ้นจากการที่นักเรียนได้ทำงานอภิปรายซักถาม ช่วยเหลือ แลกเปลี่ยนและให้ความร่วมมือซึ่งกันและกัน

7. เทคนิคการเรียนแบบร่วมมือช่วยเตรียมผู้เรียนให้ออกไปใช้ชีวิตในโลกของความจริง ซึ่งเป็นโลกที่อาศัยความร่วมมือมากกว่าการแข่งขันแบบเผชิญหน้า ห้องเรียนแบบร่วมมือจะสะท้อนให้เห็นสภาพชีวิตจริงในอนาคตของผู้เรียนภายหลังการสำเร็จการศึกษา

ปทีป เมธาคูณวุฒิ (2543 : 3) กล่าวถึงประโยชน์ของการเรียนแบบร่วมมือว่า การเรียนแบบร่วมมือเป็นรูปแบบสังคมของการเรียนการสอนที่ใช้หลักสร้างชุมชนการเรียนรู้ ซึ่งมีผลต่อผู้เรียนในด้านต่างๆ ดังนี้

1. ทำให้เกิดแรงจูงใจมากขึ้น
2. ทำให้สมาชิก ของกลุ่มเรียนรู้ซึ่งกันและกัน
3. มีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน
4. เกิดความนับถือตนเอง รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า มีความเชื่อมั่นในการคิด การตัดสินใจของตนเอง ความรู้สึกว่าเป็นที่รักของกลุ่มเพื่อน และเพื่อนยอมรับตนเองทางวิชาการ
5. มีการจัดสรรเวลาให้เหมาะสมกับงาน
6. ความรับผิดชอบในตนเอง
7. มีทักษะทางสังคม เช่น ทักษะการติดต่อสื่อสาร การให้ความร่วมมือ การตัดสินใจ
8. สร้างสำนึกต่อกันและกันเชิงบวก และรับรู้ว่าการวัดที่กลุ่มได้รับขึ้นอยู่กับผลการปฏิบัติงานของกลุ่ม

สตอล (Stahl, 1994 : 17-28) ได้กล่าวถึงประโยชน์ที่สำคัญของการเรียนแบบร่วมมือซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1. การเรียนแบบร่วมมือช่วยส่งเสริมให้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนสูงขึ้น
2. การเรียนแบบร่วมมือช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผลมากขึ้น
3. การเรียนแบบร่วมมือช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะในการทำงานมากขึ้นและมีปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มมากขึ้น ขอมรับบุคคลอื่นมากขึ้น
4. การเรียนแบบร่วมมือช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการคำนึงถึงการทำงานในกลุ่มว่าต้องร่วมมือกัน เนื่องจากผลงานของกลุ่มจะมีผลต่อสมาชิกในกลุ่ม
5. การเรียนแบบร่วมมือช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความนับถือตนเองมากขึ้น
6. การเรียนแบบร่วมมือช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสนใจในการเรียนมากขึ้น
7. การเรียนแบบร่วมมือช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน
8. การเรียนแบบร่วมมือช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของตนเองกับผู้อื่นมากขึ้น

จากประโยชน์ของการเรียนแบบร่วมมือ ที่นักการศึกษาได้กล่าวไว้นั้นสรุปได้ว่าการเรียนแบบร่วมมือมีประโยชน์หลายประการกล่าวคือ การเรียนแบบร่วมมือช่วยให้นักเรียนได้ฝึกฝนและพัฒนาทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น การแก้ปัญหา การตัดสินใจ การแสวงหาความรู้ใหม่และการยอมรับซึ่งกันและกัน สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข พร้อมๆกับการพัฒนาความดีงามและความรู้ ความสามารถ ซึ่งเป็นลักษณะที่พึงประสงค์ ที่สังคมต้องการ

2. การเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์

การเรียนแบบร่วมมือที่นิยมใช้ในปัจจุบันมีหลายเทคนิค ซึ่งแต่ละเทคนิคมีลักษณะเฉพาะที่มีความคล้ายและแตกต่างกันไป สำหรับการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์เป็นเทคนิคหนึ่งซึ่งนักวิชาการและนักการศึกษากล่าวไว้ดังนี้

2.1 ความหมายของการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์

มีนักวิชาการและนักการศึกษาหลายท่าน ได้กล่าวถึงความหมายของการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ไว้ดังนี้

ตุจินต์ วิสวธีรานนท์ (2536 : 1) ได้กล่าวถึงการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ว่าเป็นวิธีการที่ครูจัดนักเรียนเข้ากลุ่ม 4 คน หลังจากทีครูสอนบทเรียนหนึ่ง

แล้วให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดด้วยกัน กลุ่มจะต้องตรวจสอบให้แน่ใจว่า สมาชิกทุกคนเข้าใจเนื้อหา และแบบฝึกหัดเป็นอย่างดีในตอนท้ายมีการทดสอบนักเรียนเป็นรายบุคคล กลุ่มจะได้รับรางวัล ต่อเมื่อคะแนนสอบของสมาชิกทุกคนของกลุ่มอยู่ในเกณฑ์ดี สลาวิน (Slavin 1983) ได้อธิบาย เหตุผลเบื้องหลังการให้รางวัลตามผลงานของกลุ่มว่าจะจูงใจให้นักเรียนช่วยกันในกลุ่มที่นักเรียนมีความสามารถต่างกันจะช่วยเหลือกัน ถ้ายทอดความเข้าใจในเนื้อหาที่ครูสอนให้แต่ละคนได้ นักเรียนเก่งจะช่วยนักเรียนอ่อน เป็นต้น

กึ่งดาว กลิ่นจันทร์ (2537 : 14) ได้กล่าวว่า การสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ (Student Teams Achievement Divisions) หรือ STAD มีการแบ่งกลุ่มๆละ 4-5 คน สมาชิกมีความหลากหลายในความสามารถ ในกลุ่มนี้จะไม่มีการเล่นเกมแข่งขัน เมื่อสมาชิกในกลุ่มช่วยกันทบทวนบทเรียนพร้อมแล้วให้ทำแบบทดสอบเป็นเวลาประมาณ 15 นาที คะแนนได้จากการทำแบบทดสอบจะแปลงคะแนนของแต่ละกลุ่ม โดยใช้ระบบที่เรียกว่า “กลุ่มสัมฤทธิ์” จะมีโอกาสจะได้คะแนนต่ออันดับที่ 1-6 เท่ากันทุกคน คะแนนที่แปลงได้จะนำไปรวมกับคะแนนของเพื่อนในกลุ่ม STAD ของตนเป็นคะแนนรวมของกลุ่ม วงจรกิจกรรมกลุ่ม STAD ได้แก่การบรรยาย การอภิปรายในชั้นเรียน 40 นาที การทบทวนบทเรียน 40 นาที (โดยให้เพื่อนช่วยสอนกันในกลุ่ม) และการทำแบบทดสอบ 15 – 20 นาที วงจรนี้จะใช้สัปดาห์ละ 2 ครั้ง

สาขารุณ ทองวิทยา (2539 : 9) กล่าวว่า การเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์เป็นวิธีการเรียนการสอนที่จัดแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มย่อยๆ กลุ่มละ 4 คน ประกอบด้วยสมาชิกที่มีระดับความสามารถแตกต่างกัน หลังจากทีครูนำเสนอความรู้แก่นักเรียนทั้งชั้นแล้ว นักเรียนในแต่ละกลุ่มหรือแต่ละทีมจะทำกิจกรรมร่วมกัน โดยการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ปรึกษาหารือกัน ให้ความช่วยเหลือกันในการเรียน เพื่อให้สมาชิกแต่ละคนของกลุ่มมีความรู้ความเข้าใจในบทเรียนมากยิ่งขึ้น รวมทั้งต้องเตรียมสมาชิกในกลุ่มของตน ให้พร้อมสำหรับการทดสอบที่จะมีขึ้นหลังจบบทเรียนแต่ละบท เวลาเรียนนักเรียนจะร่วมมือกันศึกษาหาความรู้ แต่เวลาทดสอบนักเรียน แต่ละคนต่างคนต่างทำ จะช่วยเหลือกันไม่ได้ ผลการทดสอบของนักเรียนจะพิจารณาเป็น 2 ระดับ กล่าวคือ พิจารณาเป็นคะแนนรายบุคคล และเป็นคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มดังนั้นในสถานการณ์การเรียนการสอนแบบนี้ ผู้เรียนต้องเข้าใจว่าการทำงานของตนนั้นส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายของกลุ่ม ทุกคนมีส่วนช่วยเพิ่มหรือลดคะแนนของกลุ่ม นักเรียนที่เรียนเก่งจะพยายามช่วยเหลือนักเรียนที่เรียนอ่อน ด้วยการอธิบายแนะนำให้เข้าใจเรื่องที่เรียน เพื่อที่จะทำให้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มดีขึ้น โดยครูมีรางวัลเป็นการเสริมแรงด้วยการกล่าวคำชมเชย หรือมอบใบประกาศนียบัตรยกย่องชมเชยแก่นักเรียนทั้งกลุ่มหรือเป็นรายบุคคลเมื่อสามารถทำคะแนนได้ตามเกณฑ์ที่ครูกำหนด

จุฑามาศ สดแสงจันทร์ (2540 : 28-29) กล่าวว่า การเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ หมายถึงวิธีสอนซึ่งกำหนดนักเรียนที่มีความสามารถต่างกันทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเล็กๆ โดยปกติจะมี 4 คน เป็นเด็กเก่ง 1 คน เด็กปานกลาง 2 คนและเด็กอ่อน 1 คน ผลการทดสอบของนักเรียนจะถูกแบ่งเป็น 2 ตอน ตอนแรกจะพิจารณาค่าเฉลี่ยของทั้งกลุ่ม ตอนที่ 2 จะพิจารณาคะแนนสอบเป็นรายบุคคล การทดสอบทั้ง 2 ครั้ง เด็กต่างคนต่างสอบ แต่เวลาเรียนต้องร่วมมือกัน เด็กเก่งจะช่วยเหลือเด็กอ่อน เพราะจะทำให้คะแนนของทั้งกลุ่มดีขึ้นและเทคนิคนี้ต้องใช้การเสริมแรง เช่น รางวัล คำชมเชย เป็นต้น เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนร่วมมือกันทำงาน

ปรารธนา เกษน้อย (2540 : 21) กล่าวว่า การเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ เป็นการเรียนที่จัดให้ผู้เรียนในกลุ่มมีความสามารถที่แตกต่างกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีการประเมินผลงาน หรือการทดสอบย่อย คะแนนที่แต่ละคนทำได้จะนำไปเปรียบเทียบกับคะแนนของนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มสัมฤทธิ์เดียวกัน และนำคะแนนที่แต่ละคนทำได้ มารวมเป็นคะแนนของกลุ่มและให้รางวัลหรือคำชมเชยกับนักเรียน กลุ่มที่ทำคะแนนได้สูงสุด หรือกลุ่มที่มีพัฒนาการ

สมพงษ์ สิงหะพล (2542 : 41 – 42) กล่าวถึงการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ว่าเป็นเทคนิคขั้นต้นๆ ที่นำไปใช้ได้สะดวก ให้ผู้เรียนเป็นทีมๆ ละ 4 คน ช่วยกันเรียน แต่เวลาสอบไม่ให้ช่วยกัน เรียนไปประมาณ 5-6 สัปดาห์ ก็เปลี่ยนทีมสักครั้งหนึ่งไปเรื่อยๆ จน สิ้นเทอม เวลาสอบนำคะแนนของแต่ละคนและของทุกคนในทีมมาทำเป็นคะแนนความก้าวหน้าของตนเองและของกลุ่ม

จากความหมายของการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ที่นักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวไว้สรุปได้ว่า การเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ เป็นการจัดกิจกรรมให้นักเรียน เรียนเป็นกลุ่ม สมาชิกในกลุ่มมีประมาณ 4-5 คน ระดับสติปัญญาแตกต่างกัน มีทั้งนักเรียนเก่ง ปานกลาง และอ่อน ครูกำหนดบทเรียนและงานของกลุ่มไว้แล้ว ครูทำการสอนบทเรียนให้นักเรียนทั้งชั้น แล้วให้ทำงานกลุ่มตามที่กำหนด นักเรียนในกลุ่มช่วยเหลือกัน เด็กเก่งช่วยและตรวจงานของเพื่อนให้ถูกต้องก่อนนำเสนอ ครู หลังจากนั้นครูจะทำการทดสอบ นักเรียนต่างคนต่างสอบโดยไม่มีการช่วยเหลือกัน จากนั้นครูนำคะแนนของทุกคนมารวมเป็นคะแนนของกลุ่ม ครูจัดลำดับคะแนนของทุกกลุ่ม แล้วประกาศให้นักเรียนทราบและให้รางวัลกลุ่มที่ทำคะแนนได้ตามเกณฑ์

2.2 องค์ประกอบของการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์

การเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์นั้นเป็นเทคนิคการเรียนแบบเป็นกลุ่ม ซึ่ง ไสว พิทขาว (2544 : 208 – 211) กล่าวว่าไว้ว่ามีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการ คือ

1. การนำเสนอสิ่งที่ต้องเรียน (Class Presentation) ครูเป็นผู้นำเสนอสิ่งที่นักเรียนต้องเรียน ไม่ว่าจะเป็นมโนคติ ทักษะและ/หรือกระบวนการ การนำเสนอสิ่งที่ต้องเรียนนี้อาจใช้การบรรยาย การสาธิตประกอบการบรรยาย การใช้วีดิทัศน์หรือแม้แต่การให้นักเรียนลงมือปฏิบัติการทดลองตามหนังสือเรียน

2. การทำงานเป็นกลุ่ม (Teams) ครูจะแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มๆ แต่ละกลุ่มจะประกอบด้วยนักเรียนประมาณ 4-5 คน ที่มีความสามารถแตกต่างกัน มีทั้งเพศหญิงและเพศชายและมีหลายเชื้อชาติ ครูต้องชี้แจงให้นักเรียนในกลุ่มได้ทราบถึงหน้าที่ ของสมาชิกในกลุ่มว่านักเรียนต้องช่วยเหลือกันเรียนร่วมกัน อภิปรายปัญหาร่วมกัน ตรวจสอบคำตอบของงานที่ได้รับมอบหมาย และแก้ไขคำตอบร่วมกันสมาชิกทุกคนในกลุ่ม ต้องทำงานให้ดีที่สุดเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ให้กำลังใจและทำงานร่วมกันได้

หลังจากครูจัดกลุ่มเสร็จเรียบร้อยแล้ว ควรให้นักเรียนแต่ละกลุ่มทำงานร่วมกันจากใบงานที่ครูเตรียมไว้ ครูอาจจัดเตรียมใบงานที่มีคำถามสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของบทเรียนเพื่อใช้เป็นบทเรียนของการเรียนแบบร่วมมือ ครูควรบอกนักเรียนว่า ใบงานนี้ออกแบบมาให้นักเรียนช่วยกันตอบคำถามเพื่อเตรียมตัวสำหรับการทดสอบย่อย สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มจะต้องช่วยกันตอบคำถาม โดยแบ่งกันตอบตามเป็นคู่ๆ และเมื่อตอบคำถามเสร็จแล้ว ก็จะเอาคำตอบมาแลกเปลี่ยนกัน โดยสมาชิกแต่ละคนจะต้องมีความรับผิดชอบซึ่งกันและกันในการตอบคำถามแต่ละข้อให้ได้ในการกระตุ้นให้สมาชิก แต่ละคนมีความรับผิดชอบซึ่งกันและกันควรปฏิบัติดังต่อไปนี้

- 2.1 ต้องแน่ใจว่าสมาชิกแต่ละคนในกลุ่มสามารถตอบคำถามแต่ละข้อได้อย่างถูกต้อง
- 2.2 ให้นักเรียนช่วยกันตอบคำถามทุกข้อให้ได้โดยไม่ต้องขอความช่วยเหลือจากเพื่อนนอกกลุ่ม หรือขอความช่วยเหลือจากครูให้น้อยลง
- 2.3 ต้องแน่ใจว่าสมาชิกแต่ละคนสามารถอธิบายคำตอบแต่ละข้อได้ ถ้าคำถามแต่ละข้อเป็นแบบเลือกตอบ

3. การทดสอบย่อย (Quizzes) หลังจากทีนักเรียนแต่ละกลุ่มทำงานเสร็จเรียบร้อยแล้ว ครูก็ทำการทดสอบย่อยนักเรียน โดยนักเรียนต่างคนต่างทำ เพื่อเป็นการประเมินความรู้ที่นักเรียนได้เรียนมา สิ่งนี้จะเป็นตัวกระตุ้นความรับผิดชอบของนักเรียน

4. คะแนนพัฒนาการของนักเรียนแต่ละคน (Individual Improvement Score)

คะแนนพัฒนาการของนักเรียนจะเป็นตัวกระตุ้นให้นักเรียนทำงานหนักขึ้น ในการทดสอบแต่ละครั้งครูจะมีคะแนนพื้นฐาน (Base Score) ซึ่งเป็นคะแนนต่ำสุดของนักเรียนในการทดสอบย่อยแต่ละครั้งซึ่งคะแนนพัฒนาการของนักเรียนแต่ละคนได้จากความแตกต่างระหว่างคะแนนพื้นฐาน (คะแนนต่ำสุดในการทดสอบ) กับคะแนนที่นักเรียนสอบได้ในการทดสอบย่อยนั้นๆ ส่วนคะแนนของกลุ่ม (Teams Score) ได้จากการรวมคะแนนพัฒนาการของนักเรียนทุกคนในกลุ่มเข้าด้วยกัน

5. การรับรองผลงานของกลุ่ม (Teams Recognition) โดยการประกาศคะแนนของกลุ่มแต่ละกลุ่มให้ทราบ พร้อมกับให้คำชมเชย หรือให้ประกาศนียบัตร หรือให้รางวัลกับกลุ่มที่มีคะแนนพัฒนาการของกลุ่มสูงสุด

2.3 ขั้นตอนของการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์

สำหรับขั้นตอนของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ นั้น สลาวิน (Slavin, 1980 อ้างถึงใน ไสว พักขาว, 2544 : 209–211) กล่าวว่าไว้ว่ามีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นสอน ครูดำเนินการสอนเนื้อหา ทักษะหรือวิธีการเกี่ยวกับบทเรียนนั้นๆอาจเป็นกิจกรรมที่ครูบรรยาย สาธิต ใช้สื่อประกอบการสอน หรือให้นักเรียนทำกิจกรรมการทดลอง

ขั้นที่ 2 ขั้นทบทวนความรู้เป็นกลุ่ม แต่ละกลุ่มประกอบด้วย สมาชิก 4 - 5 คน ที่มีความสามารถทางการเรียนต่างกัน สมาชิกในกลุ่มต้องมีความเข้าใจว่า สมาชิกทุกคนจะต้องทำงานร่วมกันเพื่อช่วยเหลือกันและกันในการศึกษาเอกสารและทบทวนความรู้เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการสอบย่อย

ครูเน้นให้นักเรียนทำดังนี้

1. ต้องให้แน่ใจว่า สมาชิกทุกคนในกลุ่มสามารถตอบคำถามได้ถูกต้องทุกข้อ
2. เมื่อมีข้อสงสัยหรือปัญหาให้นักเรียนช่วยเหลือกันภายในกลุ่มก่อนที่จะถามครูหรือถามเพื่อนกลุ่มอื่น
3. ให้สมาชิกอธิบายเหตุผลของคำตอบของแต่ละคำถามให้ได้ โดยเฉพาะแบบฝึกหัดที่เป็นคำถามปรนัย แบบให้เลือกตอบ

ขั้นที่ 3 ขั้นทดสอบย่อย ครูจัดให้นักเรียนทำแบบทดสอบย่อย หลังจากนักเรียนเรียนและทบทวนเป็นกลุ่มเกี่ยวกับเรื่องที่กำหนด นักเรียนทำแบบทดสอบคนเดียวไม่มีการช่วยเหลือกัน

ขั้นที่ 4 ขั้นหาคะแนนปรับปรุง หรือคะแนนพัฒนาการ เป็นคะแนนที่ได้จากการพิจารณาความแตกต่างระหว่างคะแนนทดสอบครั้งก่อนๆ กับคะแนนการทดสอบครั้งปัจจุบัน ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนนกำหนดไว้ ดังนั้น จะต้องมีการกำหนดคะแนนพื้นฐานของนักเรียนแต่ละคนซึ่งอาจได้จากค่าเฉลี่ยของคะแนนทดสอบ 3 ครั้งก่อน หรืออาจใช้คะแนนทดสอบครั้งก่อนหากเป็นการหาคะแนนพัฒนาการโดยใช้เทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์เป็นครั้งแรก

เมื่อได้คะแนนพัฒนาการของนักเรียนแต่ละคนแล้ว จึงหาคะแนนพัฒนาการของกลุ่ม ซึ่งได้จากค่าเฉลี่ยของคะแนนพัฒนาการของสมาชิกทุกคน

ขั้นที่ 5 ขั้นให้รางวัลกลุ่ม กลุ่มที่ได้คะแนนปรับปรุงหรือคะแนนพัฒนาการตามเกณฑ์ที่กำหนดจะได้รับรางวัล คำชมเชย หรือติดประกาศ ที่บอร์ดในห้องเรียน

2.4 วิธีการจัดผู้เรียนเข้ากลุ่ม

การจัดผู้เรียนเข้ากลุ่มสำหรับการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์นั้น ได้มีนักการศึกษาได้เสนอแนะไว้ดังนี้

สมศักดิ์ ภู่วิภาดาวรรณ (2544 : 7 - 9) ได้กล่าวไว้ว่า กลุ่มประกอบด้วยผู้เรียน 4-5 คนที่เป็นตัวแทนของผู้เรียนที่มีความสามารถและเพศต่างกัน กลุ่มที่ประกอบด้วยสมาชิก 4 คน จะประกอบด้วยผู้เรียนชาย 2 คน หญิง 2 คน ในจำนวนนี้มีนักเรียนเก่ง 1 คน อ่อน 1 คน และปานกลาง 2 คน ผู้สอนจะเป็นผู้คัดเลือกสมาชิกเข้ากลุ่มโดยไม่ให้ผู้เรียนเลือกกลุ่มกันเอง เพื่อหลีกเลี่ยงผู้เรียนที่จัดกลุ่มเพราะชอบกันเพียงอย่างเดียว การจัดกลุ่มของผู้สอนทำได้ดังต่อไปนี้

1. เรียงลำดับผู้เรียนตามคะแนนที่ได้ในเกมนั้นๆ หรือตามเกรด หรือตามความรู้สึกลองของผู้สอนก็ได้ เรียงคะแนนจากสูงไปหาต่ำ

2. กำหนดจำนวนกลุ่ม แต่ละกลุ่มควรประกอบด้วยสมาชิก 4 คน ถ้าหากรไม่ลงตัว อาจเพิ่มสมาชิกให้บางกลุ่มเป็น 5 คนได้

3. จัดผู้เรียนเข้ากลุ่ม ดังได้กล่าวมาแล้ว แต่ละทีมจะประกอบด้วยสมาชิก ทั้งเก่ง ปานกลาง อ่อน และแต่ละทีมจะไม่มีใครมีความได้เปรียบเสียเปรียบในเรื่องความสามารถของสมาชิกผู้ที่เก่งในกลุ่มจะได้ช่วยเหลือผู้ที่อ่อนกว่า การจัดผู้เรียนเข้ากลุ่มทำโดยเรียงลำดับผู้เรียนตามความสามารถจากนั้นใช้ตัวอักษรแทนกลุ่มแต่ละกลุ่ม เช่นถ้ามี 8 กลุ่ม ก็ใช้อักษร ก ถึง ช เริ่มด้วยอักษร ก ที่ขึ้นบนสุด และไล่มาจนถึงอักษร ช แล้วถัดไปเริ่มที่ ช ไล่กลับไปถึงอักษร ก ตัวอย่างเช่น ถ้ามีผู้เรียนทั้งหมด 34 คน ก็จะได้การจัดผู้เรียนเข้ากลุ่ม 8 กลุ่ม ดังแสดงตัวอย่างในตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 การจัดผู้เรียนเข้ากลุ่ม

เรียงลำดับ	ชื่อกลุ่ม
1	ก
2	ข
3	ค
4	ง
5	จ
6	ฉ
7	ช
8	ซ
9	ซ
10	ซ
11	ฉ
12	จ
13	ง
14	ค
15	ข
16	ก
17	
18	
19	ก
20	ข
21	ค
22	ง
23	จ
24	ฉ
25	ช
26	ซ

เรียงลำดับ	ชื่อกลุ่ม
27	ซ
28	ซ
29	ฉ
30	จ
31	ง
32	ค
33	ข
34	ก

จากตารางที่ 2.2 ผลการจัดกลุ่มจะได้ดังนี้

กลุ่ม ก ได้แก่ นักเรียนคนที่ 1 16 19 และ 34

ข " " 2 15 20 และ 33

ค " " 3 14 21 และ 32

ง " " 4 13 22 และ 31

จ " " 5 12 23 และ 30

ฉ " " 6 11 24 และ 29

ซ " " 7 10 25 และ 28

ซ " " 8 9 26 และ 27

จะเห็นได้ว่ามีผู้เรียน 2 คน คือคนที่ 17 และ 18 ที่ไม่ได้รับการจัดเข้ากลุ่ม ผู้เรียน 2 คนนี้จะถูกจัดเข้ากลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ซึ่งจะทำให้กลุ่มนั้นมีสมาชิก 5 คน แทนที่จะ 4 คน ผู้สอนสามารถเปลี่ยนสมาชิกในกลุ่มได้เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์เรื่องเพศด้วย

หลังจากผู้สอนพิจารณาสมาชิกให้มีความคละเคล้ากันทั้งเพศ และความสามารถ แล้ว ผู้สอนอาจตรวจสอบอีกครั้งหนึ่งว่าแต่ละกลุ่มมีความเท่าเทียมกันจริงหรือไม่ โดยการคำนวณ เช่น คะแนน กลุ่ม ก. จะเป็น $1+16+19+34=70/4=17.5$ กลุ่ม ค. เป็น $3+14+21+32=70/4=17.5$ การเติมผู้เรียนอันดับที่ 17 หรือ 18 เข้า 2 กลุ่มนี้ จะไม่ทำให้คะแนนเปลี่ยนไป แต่ละกลุ่มคะแนนไม่ควรห่างกันเกิน 3 หรือ 4

การจัดกลุ่มดังกล่าว อาจไม่ทำให้เกิดความเท่าเทียมกันได้จริง เพราะอาจมีองค์ประกอบอื่นๆ เข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น วุฒิภาวะ หรือการไม่เข้ากันของสมาชิกในกลุ่ม ทั้งนี้อยู่ในวิจรณ์ญาณของผู้สอนที่จะปรับกลุ่มให้เห็นว่ามีความเท่าเทียมกัน แม้เมื่อคำนวณคะแนนตามวิธีดังกล่าวจะให้ผลคะแนนที่ต่างกันระหว่างกลุ่มอยู่บ้าง

2.5 วิธีการคิดคะแนน

การคิดคะแนนสำหรับการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์มีวิธีการคิดคะแนนต่างๆ ซึ่งนักการศึกษาได้เสนอแนะไว้ดังต่อไปนี้

2.5.1 การคิดคะแนนพื้นฐาน

การคิดคะแนนพื้นฐานมีวิธีการคิด ซึ่ง วรรณทิพา รอดแรงคำ (2541 : 161) ได้เสนอแนวทางในการคิดไว้ 2 วิธี ได้แก่

1. ใช้เกรดของผลการสอบเมื่อปีก่อนการใ้การเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์มาเป็นคะแนนพื้นฐาน ดังแสดงตัวอย่างในตารางที่ 2.2

ตารางที่ 2.2 การคิดคะแนนพื้นฐาน

เกรดเมื่อปีที่แล้ว	คะแนนพื้นฐาน
A	90
A ⁻ / B ⁺	85
B	75
B ⁻ / C ⁺	70
C	65
C ⁻ / D ⁺	60
F	55

2. ใช้คะแนนเฉลี่ยจากการสอบย่อยที่ผ่านมาก่อนการใ้การเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์เป็นคะแนนพื้นฐาน มีวิธีการคิด ดังตัวอย่างต่อไปนี้

คะแนนสอบของเด็กชายชานนเป็นดังนี้

ครั้งที่ 1	60	คะแนน
ครั้งที่ 2	72	คะแนน
ครั้งที่ 3	79	คะแนน

รวมคะแนนสอบทั้ง 3 ครั้ง คือ 211 คะแนน

คะแนนเฉลี่ยของเด็กชายคชานน คือ $211 \div 3 = 70$ คะแนน

ดังนั้น คะแนนพื้นฐานของเด็กชายคชานน คือ 70 คะแนน

2.5.2 การคิดคะแนนปรับปรุง หรือ คะแนนพัฒนาการ

วิธีการคิดคะแนนพัฒนาการนี้ วรรณทิพา รอดแรงคำ (2541 : 162) กล่าวไว้ว่า
คะแนนพัฒนาการของนักเรียนแต่ละคนได้จากความแตกต่างระหว่างคะแนนพื้นฐาน กับคะแนนที่
นักเรียนสอบได้ในการทดสอบย่อยนั้น ๆ ดังแสดงตัวอย่างในตารางที่ 2.3

ตารางที่ 2.3 การคิดคะแนนพัฒนาการ

รายชื่อนักเรียน	วันที่.....			วันที่.....
	ทดสอบย่อยเรื่อง ความหนาแน่น			
	คะแนน พื้นฐาน	คะแนนทดสอบ ย่อย	คะแนน พัฒนาการ	
ค.ช. มานพ	90	100	20	
ค.ช. จักรกฤษ	90	82	10	
ค.ช. ณัฐพล	85	74	0	
ค.ช. วีรพล	85	98	30	
ค.ช. ชีรศักดิ์	80	67	0	
ค.ช. วัชร	75	79	20	
ค.ญ. มาลี	70	91	30	
ค.ญ. วรรณิ	65	82	30	
ค.ญ. วรรณา	60	62	20	
ค.ญ. อรรวรรณ	55	46	10	
ค.ญ. จิตตา	55	40	0	

จากตารางที่ 2.3 เห็นได้ว่าการคิดคะแนนพัฒนาการอาศัยเกณฑ์ดังนี้

คะแนนสอบย่อย	คะแนนพัฒนาการ
ต่ำกว่าคะแนนพื้นฐานมากกว่า 10 คะแนน	0
ต่ำกว่าคะแนนพื้นฐานตั้งแต่ 1-10 คะแนน	10
เท่ากับถึงมากกว่าคะแนนพื้นฐาน 10 คะแนน	20
มากกว่าคะแนนพื้นฐาน 11 คะแนน ขึ้นไป	30
ได้คะแนนเต็ม โดยไม่พิจารณาคะแนนพื้นฐาน	30

2.5.2 การคิดคะแนนของกลุ่ม

การคิดคะแนนของกลุ่มนี้ วรรณทิพา รอดแรงคำ (2541 : 163) กล่าวไว้ว่า คะแนนของกลุ่มได้จากการรวมคะแนนพัฒนาการของนักเรียนทุกคนในกลุ่มเข้าด้วยกัน แล้วหาค่าเฉลี่ยของคะแนนพัฒนาการของสมาชิกทุกคนในกลุ่ม ดังแสดงตัวอย่างในตารางที่ 2.4

ตารางที่ 2.4 การคิดคะแนนของกลุ่ม

สมาชิกกลุ่มที่ 1	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	ครั้งที่ 4	ครั้งที่ 5
ค.ช. มานพ	30				
ค.ช. ญัฐพล	10				
ค.ญ. วรรณภา	20				
ค.ญ. มาลี	30				
คะแนนรวม	80				
คะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม	20				
รางวัล	ดีเด่น				

จากตารางที่ 2.5 จะเห็นได้ว่าเมื่อได้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มแล้ว แต่ละกลุ่มจะได้รับรางวัลตามเกณฑ์ดังต่อไปนี้

คะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม	รางวัล
15 – 19	ดี
20 – 24	ดีเด่น
25 – 30	ดีเลิศ

3. แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ

การเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนรวมกลุ่มกันทำงาน สมาชิกในกลุ่มช่วยเหลือกัน นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน นักการศึกษาหลายท่านจึงได้เสนอแนะแนวทางจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือไว้ดังนี้

3.1 ขั้นตอนของการเรียนรู้แบบร่วมมือ

ขั้นตอนของการเรียนรู้แบบร่วมมือไม่ว่าจะใช้เทคนิคใดก็ตาม จะมีลำดับขั้นตอนในการเรียนที่คล้ายกัน คือ ขั้นเตรียม ขั้นสอน ขั้นทำงานกลุ่ม ขั้นตรวจสอบผลงาน ขั้นสรุปและประเมินผลการทำงานกลุ่ม ซึ่ง อรรถพร พรสีมา (2540 : 65-66) , วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2542 ข : 40) และสุพล วงสินธุ์ (2543 :12) ได้อธิบายถึงขั้นตอนของการเรียนรู้แบบร่วมมือไว้สอดคล้องกัน ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. ขั้นเตรียม กิจกรรมในขั้นเตรียมประกอบด้วย ครูแนะนำทักษะในการเรียนรู้ร่วมกันและจัดกลุ่มนักเรียนเป็นกลุ่มย่อยๆ ประมาณ 2-6 คน ครูแนะนำเกี่ยวกับระเบียบของกลุ่ม บทบาทและหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่ม แจกวัสดุประสงค์ของบทเรียนและการทำกิจกรรมร่วมกัน และการฝึกฝนทักษะพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการทำกิจกรรมกลุ่ม
2. ขั้นสอน ครูนำเข้าสู่บทเรียน แนะนำเนื้อหาและแหล่งข้อมูล มอบหมายงานให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม และอธิบายขั้นตอนการทำงาน
3. ขั้นทำกิจกรรมกลุ่ม นักเรียนเรียนรู้ร่วมกันในกลุ่มย่อย โดยที่แต่ละคนมีบทบาทและหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย เป็นขั้นตอนที่สมาชิกในกลุ่มจะได้ร่วมกันรับผิดชอบต่อผลงานของกลุ่มในขั้นนี้ครูจะกำหนดให้นักเรียนใช้เทคนิคต่างๆ กันในการทำกิจกรรมแต่ละครั้ง เทคนิคที่ใช้แต่ละครั้งจะต้องเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ในการเรียนแต่ละเรื่อง ในการเรียนครั้งหนึ่งๆ อาจต้องใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือหลายๆ เทคนิคประกอบกัน เพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการเรียน
4. ขั้นตรวจสอบผลงานและทดสอบ ในขั้นนี้เป็นการตรวจสอบว่าผู้เรียนได้ปฏิบัติหน้าที่ครบถ้วนแล้วหรือยัง ผลการปฏิบัติเป็นอย่างไร เน้นการตรวจสอบผลงานกลุ่มและรายบุคคลในบางกรณีนักเรียนอาจต้องซ่อมเสริมสิ่งที่ยังขาดตกบกพร่อง ต่อจากนั้นเป็นการทดสอบ
5. ขั้นสรุปบทเรียนและประเมินผลการทำงานกลุ่ม ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปบทเรียนถ้ามีสิ่งที่ยังไม่เข้าใจครูควรอธิบายเพิ่มเติม ครูและนักเรียนช่วยกันประเมินผลการทำงานกลุ่มและพิจารณาว่า อะไรคือสิ่งที่ควรปรับปรุง

จากการศึกษาขั้นตอนของการเรียนแบบร่วมมือที่นักวิชาการและนักการศึกษาได้กล่าวไว้นั้นสรุปได้ว่า ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบร่วมมือ ประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ 5 ขั้นตอนคือ

1. ขั้นเตรียม เป็นขั้นที่ครูชี้แจงวัตถุประสงค์ แบ่งกลุ่ม แจกวัสดุประสงค์การเรียนรู้
2. ขั้นสอน ครูแนะนำเนื้อหา แบ่งงาน แนะนำแหล่งข้อมูล และขั้นตอนการทำงาน
3. ขั้นทำกิจกรรมกลุ่ม นักเรียนเรียนรู้ร่วมกันในกลุ่มย่อย สมาชิกมีบทบาทหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย
4. ขั้นตรวจสอบผลงานและทดสอบ ตรวจสอบผลงานของกลุ่มและรายบุคคล และทำการทดสอบ
5. ขั้นสรุปบทเรียนและประเมินผลการทำงานของกลุ่ม ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปบทเรียน ครูอธิบายเพิ่มเติม ครูและนักเรียนประเมินผลการทำงานกลุ่ม

3.2 เทคนิคของการเรียนแบบร่วมมือ

มีนักการศึกษาหลายท่านได้ทำการศึกษาพัฒนาเทคนิคต่างๆ ของการเรียนแบบร่วมมือ โดยดัดแปลงนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนในหลายๆ เนื้อหาวิชาหรือสร้างขึ้นเพื่อใช้เฉพาะวิชานั้นๆ ซึ่ง อรพรรณ พรสีมา (2540 : 68-74) กล่าวว่าเทคนิคการเรียนแบบร่วมมือที่อานนำมาประยุกต์ใช้ในประเทศไทยมีดังนี้

1. การเล่าเรื่องรอบวง (Roundrobin) เป็นเทคนิคที่เปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนในกลุ่มเล่าประสบการณ์ ความรู้ สิ่งที่ตนกำลังศึกษา สิ่งที่ตนประทับใจให้เพื่อนๆ ในกลุ่มย่อยฟังทีละคนโดยเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนใช้เวลาเล่าเท่าๆ กัน หรือใกล้เคียงกัน ในบางครั้งอาจเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับสิ่งที่ได้ทำหรือเรื่องราวที่ตนเองตั้งใจจะทำ การเล่าเรื่องรอบวงจะช่วยพัฒนาทักษะการสื่อความหมายของผู้เรียน
2. มุมสนทนา (Corners) เป็นเทคนิคที่ช่วยสร้างความสามัคคีในชั้นเรียน ขั้นตอนการเรียนเริ่มด้วยการจัดให้นักเรียนแต่ละกลุ่มย่อยเข้าไปนั่งตามมุมหรือจุดต่างๆ ของห้องเรียน นักเรียนในกลุ่มย่อยแต่ละกลุ่มจะช่วยกันคิดหาคำตอบสำหรับโจทย์ปัญหาต่างๆ ที่ครูยกขึ้นมา หลังจากนั้นจะเปิดโอกาสให้สมาชิกในมุมใดมุมหนึ่งอธิบายเรื่องราวที่ตนได้ศึกษาให้เพื่อนในมุมอื่นฟัง
3. คู่ตรวจสอบ (Pairs Check) เป็นเทคนิคที่แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อยกลุ่มละ 4 หรือ 6 คน สมาชิกในกลุ่มจับคู่กันทำงาน เมื่อได้รับโจทย์ปัญหาหรือแบบฝึกหัดจากครู นักเรียนคนหนึ่งจะเป็นคนแก้โจทย์หรือตอบปัญหา และอีกคนหนึ่งทำหน้าที่เสนอแนะวิธีการแก้ปัญหา

หลังจากทำโจทย์ ข้อที่ 1 เสร็จ นักเรียนคู่นั้นจะสลับหน้าที่กันคือให้คนที่แก้โจทย์ข้อที่ผ่านมามาทำหน้าที่เป็นคนเสนอแนะและให้คนที่เคยทำหน้าที่เสนอแนะไปทำหน้าที่แก้โจทย์ปัญหา เมื่อแก้โจทย์เสร็จครบแต่ละข้อ แต่ละคู่จะนำคำตอบมาแลกเปลี่ยนและตรวจสอบกับคำตอบของคู่อื่นในกลุ่ม

4. คู่คิด (Think-pair Share) เป็นเทคนิคที่เริ่มต้นจากการที่ครูตั้งโจทย์คำถามให้นักเรียนในชั้นตอบ แต่ก่อนที่นักเรียนจะตอบครู นักเรียนจะต้องคิดหาคำตอบของตนเองก่อน หลังจากนั้นให้นำคำตอบของตนไปอภิปรายกับเพื่อนอีกคนหนึ่งที่นั่งติดกับตน เมื่อมั่นใจว่าคำตอบของตนถูกต้องหรือดีที่สุดแล้วจึงนำคำตอบนั้นมาเล่าให้เพื่อนทั้งชั้นฟัง

5. เพื่อนเรียน (Partners) นักเรียนจับคู่เพื่อช่วยเหลือกันเรียนและทำความเข้าใจเนื้อหาที่เป็นความคิดรวบยอดที่สำคัญ ในบางครั้งคู่หนึ่งอาจไปขอคำแนะนำ คำอธิบายจากผู้อื่นๆ ที่คาดว่าจะมีความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวดีกว่า และเช่นเดียวกันเมื่อนักเรียนคู่นั้นเกิดความเข้าใจที่แจ่มชัดแล้วก็จะเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ให้นักเรียนคู่อื่นๆ ต่อไป

6. ปริศนาความคิด (Jigsaw) เป็นกิจกรรมที่ครูมอบหมายให้สมาชิกในกลุ่มย่อยแต่ละกลุ่มศึกษาเนื้อหาในบทเรียนหรือเอกสารที่กำหนดให้ สมาชิกแต่ละคนจะถูกกำหนดให้ศึกษาเนื้อหาคนละตอนแตกต่างกัน คนเรียนเร็วและอ่านเร็วอาจจัดให้ศึกษาเนื้อหามากกว่าคนเรียนช้าอ่านช้า นักเรียนที่ศึกษาหัวข้อเดียวกันจากทุกๆ กลุ่มจะร่วมกันเป็นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ หลังจากทีทุกคนศึกษาเนื้อหาจนเข้าใจ และร่วมกันคิดหาวิธีอธิบายให้เพื่อนนักเรียนในกลุ่มประจำของตนฟังแล้ว นักเรียนแต่ละคนจะกลับไปที่กลุ่มประจำของตน สมาชิกที่ได้รับมอบหมายให้ศึกษาหน้าต้นๆ หรือโจทย์ข้อแรกจะเป็นคนเล่าเรื่องที่ตนศึกษาให้สมาชิกคนอื่นๆ ในกลุ่มฟัง ทำเช่นเดียวกันนี้ โดยการเรียงลำดับไปจนถึงหน้าสุดท้ายหรือโจทย์ข้อสุดท้าย จึงขอให้สมาชิกในกลุ่มคนใดคนหนึ่งสรุปเนื้อหาของสมาชิกทุกคนเข้าด้วยกันครูควรทดสอบความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนในช่วงสุดท้ายของการเรียนและให้รางวัล

7. กลุ่มร่วมมือ (Co-Op-Co-Op) นักเรียนในห้องแบ่งเป็นกลุ่มย่อยแต่ละกลุ่มย่อยร่วมกันศึกษาเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยสมาชิกแต่ละคนจะแบ่งหน้าที่รับผิดชอบกัน หลังจากทีสมาชิกแต่ละคนทำงานที่ตนได้รับมอบหมายสำเร็จ สมาชิกในกลุ่มจะนำผลงานมารวมกันเป็นงานกลุ่ม อาจมีการอ่านทบทวนและบรรณาครภาษา เพื่อให้ผลงานที่กลุ่มร่วมกันทำราบรื่นและต่อเนื่องนำผลงานของกลุ่มเสนอต่อชั้นเรียน ความสำเร็จของกลุ่มคือความสำเร็จของสมาชิกทุกคน ข้อดีของกลุ่มร่วมมือคือ สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมช่วยในการแก้ปัญหาของกลุ่มที่มีความหลากหลาย ผู้ที่เรียนช้าจะได้รับความช่วยเหลือจากเพื่อนผู้เรียนเก่งจะได้ช่วยเหลือเพื่อนทำให้ตนเองเข้าใจมากขึ้น จึงเป็นวิธีที่ช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่ม ผู้ที่เรียนแต่ละคนมีหัวข้อย่อย แต่ละทีมมีบทบาท

ต่างๆ กัน ที่จะช่วยให้บรรลุเป้าหมายของชั้น เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับการคิดระดับสูง ทั้งการวิเคราะห์ และสังเคราะห์เป็นวิธีการที่สามารถนำไปใช้สอนในวิชาใดก็ได้

8. การร่วมมือกันแข่งขัน (Team Games Tournament (TGT)) เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือกันแข่งขันกระทำโดยการแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม 3 กลุ่มให้มีความรู้ เพศ และความสามารถ คละกัน กลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มแข่งขันซึ่งจะมีสมาชิกกลุ่มจำนวนเท่ากัน ส่วนกลุ่มที่ 3 เป็นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เมื่อเริ่มเรียนทุกกลุ่มจะศึกษาเนื้อหาที่ได้รับมอบหมายให้แตกฉาน หลังจากนั้นสมาชิกทุกคนในกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 จะช่วยกันตั้งคำถามโดยไม่จำเป็นต้องเขียนคำตอบแล้วนำไปมอบให้ผู้ประสานงานของกลุ่มที่ 3 ในขณะเดียวกันสมาชิกทุกคนในกลุ่มที่ 1 หรือกลุ่มที่ 2 ก็จะตั้งคำถามให้สมาชิกในกลุ่มของตน เมื่อครบกำหนดเวลา ผู้ประสานงานกลุ่ม 3 จะเรียกผู้แทนจากกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 สลับกันออกมาจับฉลากคำถามที่กลุ่ม 1 และกลุ่ม 2 เขียนขึ้นมา แล้วตอบคำถามโดยให้กลุ่มที่ 3 เป็นกลุ่มเฉลย ถ้าตอบถูกต้องจะได้คะแนนข้อละ 1 คะแนนและมีการรวมคะแนนเมื่อสิ้นสุดการแข่งขัน กลุ่มที่ได้คะแนนสูงกว่าจะได้รับคำชมเชย ส่วนกลุ่มที่ได้คะแนน ต่ำกว่าจะได้รับการให้กำลังใจ สรุปผลการทำกิจกรรม สิ่งที่ได้เรียนรู้และข้อเสนอแนะครูอธิบายเพิ่มเติมในส่วนที่นักเรียนยังไม่เข้าใจ

9. ร่วมกันคิด (Numbered Heads Together) ร่วมกันคิดเป็นกิจกรรมที่เริ่มต้นด้วยครูถามคำถาม แล้วเปิดโอกาสให้นักเรียนในแต่ละกลุ่มช่วยกันคิดหาคำตอบ หลังจากนั้นครูจึงเรียกให้นักเรียนคนใดคนหนึ่งจากกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งตอบคำถาม เหมาะสำหรับการทบทวนหรือตรวจสอบความเข้าใจ

พิมพันธ์ เดชะคุปต์ (2542 : 6-9) ได้กล่าวว่า เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือที่นิยมใช้กันมี 9 เทคนิค ดังนี้

1. เทคนิคการแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกม (Teams - Games - Tournament หรือ TGT) เป็นเทคนิคที่มีการจัดกลุ่มนักเรียนเป็นกลุ่มเล็กๆ กลุ่มละ 4 คน ระดับความสามารถต่างกัน คือ นักเรียนเก่ง 1 คน ปานกลาง 2 คน และอ่อน 1 คน ครูกำหนดบทเรียนและการทำงานของกลุ่มไว้แล้ว ครูทำการสอนบทเรียนให้นักเรียนทั้งชั้นแล้วให้กลุ่มทำงานตามกำหนด นักเรียนในกลุ่มช่วยเหลือกันเด็กเก่งช่วยและตรวจงานของเพื่อนให้ถูกต้องก่อนนำเสนอแล้วมีการจัดกลุ่มใหม่เป็นกลุ่มแข่งขันที่สมาชิกภายในกลุ่มมีความสามารถเท่าๆ กัน มาแข่งขันตอบปัญหา ซึ่งจะมีการจัดกลุ่มใหม่ทุกสัปดาห์โดยพิจารณาจากความสามารถของแต่ละบุคคลคะแนนของกลุ่มจะได้จากคะแนนของสมาชิกที่เข้าแข่งขันร่วมกับกลุ่มอื่นๆ รวมกัน แล้วจัดให้มีการให้รางวัลกับกลุ่มที่ได้คะแนนสูงถึงเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2. เทคนิคการแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ (Student Teams Achievement Divisions หรือ STAD) พัฒนาโดย Slavin มีการจัดกลุ่มเหมือน TGT แต่ไม่มีการแข่งขัน โดยให้นักเรียนทุกคนต่างคนต่างทำข้อสอบแล้วนำคะแนนพัฒนาการ ซึ่งเป็นคะแนนที่ดีกว่าเดิมในการสอบครั้งก่อนของแต่ละคนมารวมกันเป็นคะแนนกลุ่ม และมีการให้รางวัล

3. เทคนิคการจัดกลุ่มแบบช่วยรายบุคคล (Team Assisted Individualization : TAI) พัฒนาโดย Slavin และคณะ เทคนิคนี้เหมาะกับวิชาคณิตศาสตร์ ใช้สำหรับระดับประถมศึกษาปีที่ 3-6 วิธีนี้ สมาชิกกลุ่มมี 4 คน มีระดับความรู้ต่างกัน ครูเรียกเด็กที่มีความรู้ระดับเดียวกันของแต่ละกลุ่มมาสอนความยากง่ายของเนื้อหา วิธีที่สอนจะแตกต่างกัน เด็กกลับไปยังกลุ่มของตน และต่างคนต่างทำงานที่ได้รับมอบหมาย แต่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทุกคนทำข้อสอบโดยไม่มีการช่วยเหลือกัน มีการใช้รางวัลกลุ่มที่ทำคะแนนได้ดีกว่าเดิม

4. เทคนิคโปรแกรมการร่วมมือในการอ่านและเขียน (Cooperative Intergrated Reading and Composition หรือ CIRC) พัฒนาโดย สตีเวนส์ (Stevens) และคณะ เทคนิคนี้ใช้สำหรับวิชาอ่านเขียนและทักษะอื่นๆ ทางภาษาสมาชิกในกลุ่มมี 4 คน มีพื้นความรู้เท่ากัน 2 คน อีก 2 คน ก็เท่ากันแต่ต่างระดับความรู้กับ 2 คนแรก ครูจะเรียกคู่ที่มีความรู้ระดับเท่ากันจากกลุ่มมาสอนให้กลับเข้ากลุ่มแล้วเรียกคู่ต่อไปจากกลุ่มมาสอน คะแนนของกลุ่มพิจารณาจากคะแนนสอบของสมาชิกกลุ่มเป็นรายบุคคล

5. เทคนิคปริศนาความคิด (Jigsaw) พัฒนาโดย อารอนสัน (Aronson) และคณะ เทคนิคนี้ใช้สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-6 สมาชิกในกลุ่มมี 6 คน ความรู้ต่างระดับกัน สมาชิกแต่ละคนไปเรียนร่วมกับสมาชิกของกลุ่มอื่นๆ ในหัวข้อที่ต่างกันออกไป แล้วทุกคนกลับมากลุ่มของตน สอนเพื่อนในสิ่งที่ตนไปเรียนร่วมกับสมาชิกของกลุ่มอื่นๆ มา การประเมินผลเป็นรายบุคคลแล้วรวมเป็นคะแนนของกลุ่ม อาจเรียกวิธีการนี้ว่า การเรียนแบบร่วมมือข้ามกลุ่ม

6. เทคนิคปริศนาความคิด 2 (Jigsaw II) พัฒนาโดย Slavin เทคนิคนี้มีสมาชิกในกลุ่ม 4-5 คน นักเรียนทุกคนเรียนบทเรียนเดียวกัน สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มให้ความสนใจในหัวข้อย่อยในบทเรียนต่างกันใครที่สนใจหัวข้อเดียวกันจะไปประชุมค้นคว้าและอภิปรายผล แล้วกลับมาที่กลุ่มเดิมของตน สอนเพื่อนในเรื่องที่ตนเองไปประชุมกับสมาชิกของกลุ่มอื่นมา ผลการสอบของแต่ละคนเป็นคะแนนของกลุ่ม กลุ่มที่ทำคะแนนรวมได้ดีกว่าครั้งก่อน (คิดคะแนนเหมือน STAD) จะได้รับรางวัล

7. เทคนิคการตรวจสอบเป็นกลุ่ม (Group Investigation) พัฒนาโดย Sharan and Sharan เทคนิคนี้สมาชิกในกลุ่มมี 2-6 คน เป็นรูปแบบที่ซับซ้อน แต่ละกลุ่มเลือกหัวข้อที่ต้องการศึกษาค้นคว้าสมาชิกในกลุ่มแบ่งงานกันทั้งกลุ่ม มีการวางแผนการดำเนินงานตามแผน การวิเคราะห์

และสังเคราะห์งานที่ทำ การนำเสนอ ผลงานหรือรายงานต่อหน้าชั้น การให้รางวัลหรือคะแนนให้เป็นกลุ่ม

8. เทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน (Learning Together) พัฒนาโดย Johnson and Johnson วิธีนี้สมาชิกในกลุ่มมี 4-5 คน ระดับความรู้ความสามารถต่างกัน ใช้สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2-6 โดยครูทำการสอนทั้งชั้น เด็กแต่ละกลุ่มทำงานตามที่ครูมอบหมาย

9. เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกลุ่ม (Co-Op-Co-Op) พัฒนาโดย Kagan ซึ่งเทคนิคนี้ประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆ ดังนี้คือ นักเรียนช่วยกันอภิปรายหัวข้อที่จะศึกษา แบ่งหัวข้อใหญ่เป็นหัวข้อย่อยแล้วจัดนักเรียนเข้ากลุ่มตามความสามารถที่แตกต่างกัน กลุ่มที่เลือกหัวข้อที่จะศึกษาตามความสนใจของกลุ่ม กลุ่มแบ่งหัวข้อย่อยเป็นหัวข้อเล็ก ๆ เพื่อนักเรียนแต่ละคนในกลุ่มเลือกไปศึกษาและมีการกำหนดบทบาท และหน้าที่ของแต่ละคนภายในกลุ่ม แล้วนักเรียนศึกษาเรื่องที่ตนเองเลือกและนำเสนอต่อกลุ่มรวบรวมหัวข้อต่างๆ จากนักเรียนทุกคนภายในกลุ่ม แล้วกลุ่มรายงานผลงานต่อชั้นและมีการประเมินผลงานของกลุ่ม

สรุปได้ว่า เทคนิคของการเรียนรู้แบบร่วมมือ ได้รับการพัฒนาออกเป็นหลายเทคนิค แต่ทุกๆ เทคนิคจะยึดหลักการพื้นฐานเดียวกัน กล่าวคือ ผู้เรียนที่มีคุณลักษณะแตกต่างกันอยู่ในกลุ่มเดียวกัน เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแต่ละคนได้นำศักยภาพของตนเองมาเสริมสร้างความสำเร็จของกลุ่ม เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสช่วยเหลือกัน สมาชิกของกลุ่มต้องมีปฏิสัมพันธ์กันในเชิงบวก จะต้องไว้วางใจกันยอมรับในบทบาทและผลงานของเพื่อน กิจกรรมในชั้นเตรียม ผู้เรียนจะต้องฝึกฝนทักษะทางสังคมเพื่อการทำงานกลุ่มที่มีประสิทธิภาพ

3.3 บทบาทของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ นั้น ครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนสามารถพัฒนาการเรียนของตนเองได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งมีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงบทบาทที่สำคัญของครูไว้ดังนี้

อรพรรณ พรสีมา (2540 : 63) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือไว้ดังนี้

1. ครูควรแบ่งนักเรียนในห้องออกเป็นกลุ่มย่อย ซึ่งอาจประกอบด้วยสมาชิกกลุ่มละ 2-6 คน แต่ละกลุ่มควรประกอบด้วยสมาชิกที่มีความสามารถ เพศ ฐานะครอบครัวและเชื้อชาติคละกัน

2. ควรเลือกใช้เก้าอี้ที่มีน้ำหนักเบาเพื่อความสะดวกในการจัดกลุ่ม การเลื่อนเข้าหากันเพื่อการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น อุปกรณ์ และวัสดุกับสมาชิกคนอื่นๆ ของกลุ่ม นอกจากนั้น

การจัดเก้าอี้ของกลุ่มก็ควรให้ครูสะดวกในการที่จะสังเกตและติดตามความก้าวหน้าการทำงานของ
กลุ่ม

3. ครูควรชี้แจงกรอบกิจกรรมให้นักเรียนแต่ละกลุ่มและช่วยให้นักเรียนทุกคน
เข้าใจข้อกำหนดเกี่ยวกับวิธีการเรียนแบบร่วมมือ

4. ครูต้องสร้างบรรยากาศที่เสริมสร้างการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น อุปกรณ์และ
วัสดุการเรียนและส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแบ่งหน้าที่รับผิดชอบให้แก่สมาชิก
ในกลุ่ม

5. ครูควรทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาของทุกกลุ่มย่อย และคอยติดตามความก้าวหน้า
ในการเรียนรู้ของกลุ่มและสมาชิกของแต่ละกลุ่มย่อย ครูต้องเคลื่อนไหวไปรอบๆ ชั้นเรียน เพื่อให้
สามารถสังเกตความก้าวหน้าของกลุ่มได้อย่างทั่วถึง

6. ครูควรยกย่องเมื่อเห็นนักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม รางวัลและคำชมเชยที่
ให้แก่นักเรียน ควรตั้งอยู่บนพื้นฐานของความสำเร็จของกลุ่ม

7. ครูเป็นผู้กำหนดว่านักเรียนควรทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มนานเพียงใด งานวิจัย
ส่วนใหญ่ชี้ให้เห็นว่า นักเรียนควรทำงานและเรียนร่วมกันในกลุ่มเดิมติดต่อกันอย่างน้อยหนึ่ง
ภาคเรียน จึงจะเกิดผลดี ทั้งนี้เพื่อให้สมาชิกในกลุ่มการเรียนรู้สร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน

8. ครูควรร่วมกันเป็นทีมในการนำเทคนิคการเรียนแบบร่วมมือมาใช้ในโรงเรียน
ครูในทีมควรช่วยเหลือ ร่วมมือและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและอุปสรรคซึ่งกันและกันในการพัฒนา
สื่อการสอนและการแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการนำเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือมาใช้ใน
โรงเรียน

9. ครูที่ใช้เทคนิคการเรียนแบบร่วมมือต้องตระหนักเสมอว่าเราสามารถสร้าง
บรรยากาศที่ส่งเสริมให้นักเรียน เรียนรู้ได้ แต่ไม่สามารถเรียนแทนนักเรียน

ชนาธิป พรกุล (2543 : 73-75) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูผู้สอนไว้ดังนี้

ครูผู้สอนทำหน้าที่สำคัญ 2 ประการคือ

1. ผู้เชี่ยวชาญด้านวิชาการ
2. ผู้จัดการชั้นเรียน

ครูผู้สอนต้องเตรียมการ 5 กิจกรรม ได้แก่

1. ระบุจุดประสงค์ของบทเรียน โดยกำหนดจุดประสงค์ 2 ประเภท

1.1 จุดประสงค์การเรียนรู้ที่เหมาะสมกับระดับผู้เรียนและสอดคล้องกับการ
เรียนการสอน

- 1.2 จุดประสงค์เกี่ยวกับทักษะการร่วมมือที่ต้องใช้ระหว่างเรียน

2. ตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม ได้แก่

- 2.1 ขนาดของกลุ่ม ประมาณ 3-6 คน
- 2.2 การจัดผู้เรียนเข้ากลุ่ม ให้คนในกลุ่มมีความสามารถละกันหรืออาจใช้วิธีสุ่ม
- 2.3 ระยะเวลาในการทำงานด้วยกัน อาจเป็น 2-3 สัปดาห์ หรือตลอดภาคเรียน
- 2.4 การจัดชั้นเรียน ที่นั่งของผู้เรียนในกลุ่มควรอยู่ใกล้กันพอที่จะใช้สิ่งของร่วมกันพูดคุยกันเบาๆ และมองเห็นหน้ากันทุกคน ควรจัดเป็นรูปวงกลม
- 2.5 สื่อการเรียนการสอนจำเป็นต้องมีให้พอเพียงสำหรับการทำงานให้บรรลุเป้าหมาย
- 2.6 การมอบหมายหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่ม เช่น ผู้สรุป ผู้ตรวจสอบ ผู้บันทึก ผู้ตรวจงาน

3. อธิบายการทำงาน การมีปฏิสัมพันธ์และกิจกรรมการเรียนรู้

- 3.1 อธิบายจุดประสงค์และงานให้ชัดเจน อาจต้องสอนความคิดรวบยอดหลักการหรือวิธีการ และตอบคำถาม เพื่อให้ผู้เรียนนำไปใช้ในบทเรียน
- 3.2 อธิบายเป้าหมายของกลุ่มและความจำเป็นที่ต้องร่วมมือกันทำงาน
- 3.3 จัดโครงสร้างให้แต่ละคนได้เรียนรู้โดยทำการทดสอบรายบุคคลหรือสุ่มบางคนให้เป็นตัวแทนกลุ่มแสดงผลงาน
- 3.4 จัดให้มีการร่วมมือระหว่างกลุ่มโดยส่งเสริม ให้กลุ่มทำงานเสร็จก่อนไปช่วยกลุ่มอื่น
- 3.5 อธิบายเกณฑ์ของความสำเร็จ หรือเกณฑ์ที่ผู้เรียนถูกประเมินโดยอธิบายให้ผู้เรียนทราบก่อนเริ่มบทเรียน การประเมินผลที่ใช้เป็นแบบอิงเกณฑ์
- 3.6 กำหนดพฤติกรรมที่ต้องการให้เกิด เช่น ตอนต้นบทเรียนต้องการให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมนั่งอยู่ในกลุ่ม ใช้เสียงเบาๆ และผลัดกันพูดหรือทำ เมื่อกลุ่มทำหน้าที่ได้ดีแล้วควรแสดงพฤติกรรม เช่น แต่ละคนอธิบายวิธีได้คำตอบ และให้ช่วยกันเชื่อมโยงสิ่งที่กำลังเรียนกับสิ่งที่เคยเรียนไปแล้ว

4. คุณลักษณะพึงประสงค์ของการทำงานกลุ่ม และจัดจังหวะเพื่อให้การช่วยเหลือ

- 4.1 คุณลักษณะพึงประสงค์ของผู้เรียนโดยสังเกตการทำงาน ปัญหาที่เกิดขึ้น
- 4.2 ให้ความช่วยเหลือด้านเนื้อหา โดยทบทวนความคิดรวบยอด ตอบคำถามสอนทักษะที่จำเป็น

4.3 จัดจังหวะเพื่อสอนทักษะการร่วมมือ เพื่อให้ผู้เรียนทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

4.4 สรุบทเรียน ภายหลังที่ผู้เรียนสรุปสิ่งที่เขาเรียนรู้แล้ว เรียกผู้เรียนตอบคำถามและยกตัวอย่าง และตอบคำถามของผู้เรียน

5. ประเมินผลสัมฤทธิ์ และการปฏิบัติงานกลุ่ม

5.1 ประเมินผลการเรียน และให้ข้อมูลย้อนกลับโดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ประเมินทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ

5.2 ประเมินผลการทำงานกลุ่ม โดยให้ผู้เรียนอภิปรายเกี่ยวกับความร่วมมือในการทำงาน และการวางแผนปรับปรุงการทำงานในอนาคต

จากบทบาทของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบร่วมมือ ดังกล่าวข้างต้น อาจสรุปได้ว่าบทบาทที่สำคัญของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนแบบร่วมมือมีดังนี้

1. บทบาทของผู้วางแผน

1.1 กำหนดเป้าหมายของการเรียนการสอนในด้านผลสัมฤทธิ์และทักษะทางสังคม

1.2 กำหนดขนาดของกลุ่ม และบทบาทของสมาชิกในกลุ่มทุกคน

1.3 การจัดห้องเรียนและบรรยากาศการเรียน

2. บทบาทในการให้คำปรึกษาและแนะนำแนวทาง

2.1 สังเกตและคอยดูแลผู้เรียนขณะปฏิบัติงาน

2.2 การยอมรับในความรู้ความสามารถของนักเรียน

2.3 การยอมรับในความผิดพลาดในตัวนักเรียนและตัวครูเองโดยถือเป็นเรื่องปกติที่สามารถปรับปรุงแก้ไขได้

2.4 ให้การเสนอแนะแนวทางและช่วยแก้ไขปัญหาที่เกินความสามารถของนักเรียน

3. บทบาทในการประเมินผล

3.1 ประเมินปริมาณและคุณภาพของงานทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม

3.2 ประเมินการเรียนรู้ทั้งด้านวิชาการและด้านทักษะ

3.3 ประเมินกระบวนการทำงานของกลุ่ม

3.4 บทบาทของนักเรียนที่เรียนโดยการเรียนแบบร่วมมือ

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบร่วมมือนั้น นักเรียนมีบทบาทที่สำคัญ ในการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายสูงสุดของการเรียน ซึ่งมีนักวิชาการและนักการศึกษากล่าวถึงบทบาทของนักเรียนที่เรียนโดยการเรียนแบบร่วมมือไว้ดังนี้

อรพรรณ พรสีมา (2540 : 62) และวัฒนาพร ระวังทุกข์ (2542 ข : 39-40) กล่าวถึงบทบาทของนักเรียนที่เรียนโดยการเรียนแบบร่วมมือไว้สอดคล้องกันซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. นักเรียนต้องไว้วางใจซึ่งกันและกันและพัฒนาทักษะการสื่อความหมายของตนเองให้ดี
2. ในการทำกิจกรรมการเรียนแต่ละกิจกรรม สมาชิกของกลุ่มคนหนึ่งจะทำหน้าที่ประสานงานคนหนึ่งทำหน้าที่เลขานุการกลุ่ม ส่วนสมาชิกที่เหลือทำหน้าที่เป็นผู้ร่วมทีม สมาชิกแต่ละคนจะต้องได้รับมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบ ทุกคนในกลุ่มต้องเข้าใจเรื่องที่กำลังเรียน และสามารถตอบคำถามได้เหมือนกันทุกคน จะไม่มีสมาชิกคนใดของกลุ่มถูกทอดทิ้ง ผู้ประสานงานกลุ่มต้องกระตุ้นให้สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมเสริมสร้างความสำเร็จของกลุ่ม
3. นักเรียนควรให้เกียรติและรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนสมาชิกทุกคน สมาชิกในกลุ่มอาจวิจารณ์ความคิดเห็นของเพื่อนได้ แต่จะไม่วิจารณ์ตัวบุคคล และควรเป็นไปเพื่อความชัดเจนในความคิดเห็น
4. นักเรียนเป็นผู้รับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเองและเพื่อนๆ ในกลุ่ม นักเรียนจะร่วมกันทำกิจกรรม การกำหนดเป้าหมายของกลุ่ม และแลกเปลี่ยนความรู้และอุปกรณ์ การให้กำลังใจซึ่งกันและกันและการดูแลให้ทุกคนได้ปฏิบัติตามบทบาทและหน้าที่ และการช่วยกันควบคุมเวลาในการทำงาน

ชนาธิป พรกุล (2543 : 73) กล่าวถึงบทบาทของผู้เรียนที่เรียนโดยการเรียนแบบร่วมมือไว้ดังนี้

ผู้เรียนได้รับงาน 3 งานคือ

1. เรียนรู้งานที่ได้รับมอบหมาย
2. แน่ใจว่าสมาชิกในกลุ่มได้เรียนรู้งานนั้น
3. แน่ใจว่าทุกคนในชั้นเรียนรู้งานนั้นด้วย

ระหว่างทำงานที่ได้รับมอบหมาย ผู้เรียนต้องอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับสมาชิกในกลุ่ม อธิบายวิธีทำงานให้สำเร็จ ฟังคำอธิบายของผู้อื่น ส่งเสริมให้แต่ละคนมีความพยายามทำความเข้าใจปัญหา อธิบายเนื้อหา ขอและให้ความช่วยเหลือกันภายในกลุ่ม ภายในกลุ่มมีการแบ่งหน้าที่กันดังนี้

1. ผู้บันทึก ทำหน้าที่รวบรวมคำตอบของสมาชิกและจดบันทึก
2. ผู้สรุป ทำหน้าที่สรุปเรื่องทั้งหมดที่กลุ่มทำและเขียนรายงาน
3. ผู้ตรวจสอบ ทำหน้าที่ตรวจสอบว่าทุกคนรู้คำตอบ หรืองานที่ทำ
4. ผู้ตรวจงาน ทำหน้าที่ตรวจสอบความถูกต้อง แก้ไข ตัวสะกด หรือสำนวนและ

ความสมบูรณ์ของงาน

5. ผู้สังเกตการณ์ ทำหน้าที่เตือนให้ทุกคนทำงาน
6. ผู้ให้กำลังใจ ทำหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุนการทำงาน

จากการศึกษาบทบาทของนักเรียนที่เรียนแบบร่วมมือดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า บทบาทที่สำคัญของนักเรียนในการแบบร่วมมือ คือ การลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง โดยการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม นักเรียนจะต้องทำกิจกรรมร่วมกัน ให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีทักษะในการทำงานกลุ่ม ทุกคนต้องมีหน้าที่รับผิดชอบในการทำกิจกรรม เพื่อให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายของกลุ่มร่วมกัน

พฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

การดำเนินงานของกลุ่ม เป็นการมุ่งประสานที่จะทำให้เกิดพลังร่วมของกลุ่ม มีเป้าหมายของกลุ่มเป็นหลัก ฉะนั้นสมาชิกทุกคนในกลุ่ม จึงมีความสำคัญในอันที่จะผลักดันให้งานบรรลุเป้าหมายเป็นอย่างมาก ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีความเข้าใจในเรื่องที่เกี่ยวกับพฤติกรรมและท่าทีของบุคคลในกลุ่มเพื่อที่จะสามารถนำแนวความคิดพื้นฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมของบุคคลมาประยุกต์ประสานให้บุคคลในองค์การ ในกลุ่มร่วมกันปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ

1. ความหมายของพฤติกรรมและความหมายของกลุ่ม

1.1 ความหมายของพฤติกรรม

มีนักวิชาการและนักการศึกษากล่าวถึงความหมายของพฤติกรรมไว้ดังนี้

สุพล บุญทรง (ม.ป.ป. : 1) กล่าวว่า พฤติกรรม หมายถึง การกระทำ กิริยาอาการ หรือการแสดงออกของมนุษย์หรือสัตว์

สามารถ สุขาวิงษ์ (2537 : 47) กล่าวว่า พฤติกรรม หมายถึง การแสดงออกหรือการกระทำในทุกๆ ด้านของมนุษย์จะโดยรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวก็ตาม ถือได้ว่าเป็นพฤติกรรมทั้งนั้น

ประสิทธิ์ ทองอุ่น (2542 : 4) กล่าวว่า พฤติกรรม หมายถึง การกระทำ การแสดงออก หรืออากัปกริยาของอินทรีย์ ทั้งในส่วนที่เจ้าของพฤติกรรมเองเท่านั้นจะรู้ได้ และในส่วนที่บุคคลอื่นอยู่ในวิสัยที่จะรู้ได้

ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร (2542 : 10) กล่าวว่า พฤติกรรม หมายถึง การกระทำของมนุษย์ หรือสัตว์ การกระทำที่ว่านี้รวมทั้งการกระทำที่เกิดขึ้นทั้งผู้กระทำรู้สึกตัวและไม่รู้สึกตัวในขณะที่กระทำ รวมทั้งการกระทำที่สังเกตได้หรือสังเกตไม่ได้ด้วยเหมือนกัน

วราภรณ์ บรรดิ (2543 : 65) กล่าวว่า พฤติกรรม หมายถึง การแสดงออกหรือ การกระทำของมนุษย์เพื่อให้ตนเองบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

จากความหมายของพฤติกรรมดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า พฤติกรรม หมายถึง การกระทำที่ตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่กำลังเผชิญอยู่ ทั้งที่รู้ตัวและไม่รู้ตัว การแสดงออกนั้นอาจจะเกิดจากอุปนิสัยหรือได้จากประสบการณ์หรือไม่ก็ถือว่าเป็นพฤติกรรมทั้งสิ้น

1.2 ความหมายของกลุ่ม

มีนักวิชาการและนักการศึกษาหลายท่าน ได้ให้ความหมายของกลุ่มไว้ดังนี้

อานวย แสงสว่าง (2540 : 146) ได้กล่าวว่า กลุ่ม หมายถึง การรวมตัวกันของบุคคล ตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป โดยมีปฏิริยาสัมพันธ์กันในทางสังคม มีส่วนร่วมกันเพื่อนำไปสู่เป้าหมายเดียวกัน มีความสัมพันธ์ที่มั่นคง ถาวร และมีการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคนอื่นๆ (2541 : 151) กล่าวว่า กลุ่ม หมายถึง บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปมีปฏิริยาโต้ตอบต่อกันและร่วมมือกัน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง

สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2543 : 256) กล่าวว่า กลุ่ม หมายถึง การรวมตัวกันของบุคคล ตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป โดยมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน เพื่อความสำเร็จในเป้าหมายร่วมกัน

เสนาะ ดิยาวัว (2543 : 245) กล่าวว่า กลุ่ม หมายถึง คนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มีความเกี่ยวข้องกันและสัมพันธ์กันหรือเพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกัน

มัลลิกา ดันสอน (2544 : 122) กล่าวว่า กลุ่ม หมายถึง บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปเข้ามา รวมตัว มีความสัมพันธ์ ความผูกพันระหว่างกัน เพื่อทำงานให้เป็นไปตามเป้าหมายหรือ วัตถุประสงค์ร่วมกัน

จากความหมายของกลุ่มที่นักวิชาการและนักการศึกษาได้กล่าวไว้ สรุปได้ว่า กลุ่ม หมายถึง การที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปมารวมกัน เพื่อปฏิบัติการกิจร่วมกัน มีวัตถุประสงค์ มีการตัดสินใจและให้ความร่วมมือร่วมใจกัน มีการติดต่อสื่อสารสัมพันธ์กัน มีผลประโยชน์ร่วมกันและ มีการปฏิบัติบทบาทร่วมกัน

2. ความหมายของการทำงานกลุ่ม

ได้มีนักวิชาการและนักการศึกษาหลายท่านกล่าวถึงความหมายของการทำงานกลุ่มไว้ดังนี้

พรณพิศ วานิชย์การ (2535 : 24) กล่าวว่า การทำงานกลุ่ม หมายถึง การกระทำกิจกรรมร่วมกันของบุคคลในกลุ่ม ซึ่งร่วมกันวางแผนงานตามเป้าหมายและจัดประสบการณ์เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่พึงประสงค์ขึ้นทั้งในตัวบุคคลและในกลุ่ม

สุขุม นวลสกุล (2536 : 123) กล่าวว่า การทำงานกลุ่ม หมายถึง การทำงานร่วมกันหลายคน ซึ่งแต่ละคนต้องรู้หน้าที่ของตนอย่างชัดเจน

อานวย แสงสว่าง (2540 : 144) กล่าวว่า การทำงานกลุ่ม หมายถึง กลุ่มบุคคลที่จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เดียวกัน เพื่อการทำงานร่วมกัน มีเป้าหมายเดียวกัน เพื่อต้องการความสำเร็จในการทำงาน

นรินทร์ กระพีแสง (2542 : 50) กล่าวว่า การทำงานกลุ่ม หมายถึง การปฏิบัติกิจกรรมหรือการกระทำภารกิจร่วมกันของกลุ่ม สมาชิกในกลุ่มมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีการร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อให้งานของกลุ่มบรรลุเป้าหมายร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2543 : 256) กล่าวว่า การทำงานกลุ่ม หมายถึง กลุ่มบุคคลที่ทำงานร่วมกัน ทุกคนมีจิตสำนึกถึงการมีส่วนร่วมรับผิดชอบและมีเป้าหมายเพื่อความสำเร็จร่วมกัน

จากความหมายของการทำงานกลุ่มดังกล่าวนี้ สรุปได้ว่า การทำงานกลุ่ม หมายถึง การที่กลุ่มบุคคลร่วมกันปฏิบัติงานอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยมีเป้าหมายร่วมกัน และทุกคนในกลุ่มมีบทบาทในการช่วยดำเนินงานของกลุ่ม มีความรับผิดชอบร่วมกันเพื่อให้งานของกลุ่มบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น จากความหมายของคำว่า “พฤติกรรม” และความหมายของคำว่า “การทำงานกลุ่ม” สรุปได้ว่าพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม หมายถึง การกระทำหรือการแสดงออกของมนุษย์ ในขณะที่ทำงานเป็นกลุ่ม โดยมีเป้าหมายร่วมกัน ทุกคนในกลุ่มมีบทบาทในการช่วยดำเนินงานของกลุ่ม การติดต่อสื่อสารและประสานงานกัน มีการตัดสินใจร่วมกันเพื่อให้งานบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายและเพื่อประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม

3. ทฤษฎีการทำงานกลุ่ม

ทฤษฎีการทำงานกลุ่มเป็นทฤษฎีที่มุ่งเสนอแนวความคิดเกี่ยวกับความพยายามสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกกลุ่มได้รับแรงจูงใจในระดับสูงที่สุดที่จะเป็นไปได้ เพื่อให้บุคคลสามารถที่จะทำงานร่วมกันได้เป็นอย่างดี ซึ่ง พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (2542 : 46-50) กล่าวว่า ทฤษฎีการทำงานกลุ่มนี้มีผู้เสนอแนะเป็นทฤษฎีต่างๆ ดังนี้

1. ทฤษฎีการทำงานร่วมกันของจอร์จ โฮแมน (George Homans)

ทฤษฎีนี้พัฒนาขึ้นโดย จอร์จ โฮแมน โดยอธิบายถึงหลักการสำคัญของทฤษฎีนี้ว่า การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มจะต้องประกอบด้วยสิ่งสำคัญอันเป็นพื้นฐาน 3 ประการคือ

1.1 กิจกรรม

1.2 การกระทำ

1.3 ความรู้สึก

องค์ประกอบทั้งสามนี้ จะเกี่ยวโยงซึ่งกันและกันอยู่เสมอ ถ้าสมาชิกมีส่วนร่วมใน กิจกรรมกลุ่มมากเท่าไร พฤติกรรมและความรู้สึกร่วมกันของสมาชิกก็จะมีมากขึ้นตามมาด้วย เพราะสมาชิกในกลุ่มมิใช่เพียงแค่ทำงานใกล้ชิดกันเท่านั้น แต่ยังมีการพูดจาติดต่อสื่อสารกัน ปรีกษาหารือกัน ประสานงานกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ตัดสินใจร่วมกัน และมุ่งความสำเร็จของงาน โดยมีเป้าหมายเดียวกัน ดังนั้นความเกี่ยวพันของสมาชิกในกลุ่มเมื่อรวมกันแล้วจึงมีพลังสูงมาก

2. ทฤษฎีตาข่ายการปฏิบัติงาน (Grid of Work)

ทฤษฎีนี้พัฒนาขึ้นโดย เบลค (Blake) และมูทอน (Mouton) โดยมีความเห็นว่าการทำงานเป็นกลุ่มนั้น จะต้องมุ่งได้ผลงานและความร่วมมือของสมาชิกในทีมงาน หลักการสำคัญของทฤษฎีนี้เชื่อว่า คนเราต้องการงานให้ได้ผลงาน และต้องการมีส่วนร่วมในงานที่เขารับผิดชอบ ซึ่งการที่จะทำให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมนั้นจะต้องสร้างบรรยากาศของการยอมรับเพื่อสนับสนุน ความคิดสร้างสรรค์ และเปิดโอกาสให้สมาชิกได้แสดงความคิดเห็นในการทำงานร่วมกัน เพราะทฤษฎีนี้เชื่อมั่นว่า ผลงานที่เกิดขึ้นย่อมมาจากการบูรณาการหรือการประสมประสาน ความต้องการขององค์การและของสมาชิกเข้าด้วยกัน แนวคิดที่สำคัญของทฤษฎีนี้ประกอบด้วย

2.1 ลักษณะของกลุ่ม ซึ่งประกอบด้วย

2.1.1 กลุ่มแต่ละกลุ่มจะประกอบด้วยสมาชิก ซึ่งมีบุคลิกภาพเป็นลักษณะเฉพาะตัว ได้แก่ สติปัญญา ทักษะ และบุคลิกภาพ เป็นต้น

2.1.2 กลุ่มแต่ละกลุ่มจะมีลักษณะเฉพาะกลุ่ม หรือความสามารถเฉพาะที่ได้รับจากคุณสมบัติเฉพาะตัวของสมาชิกที่รวมเป็นกลุ่ม ซึ่งส่งผลให้แต่ละกลุ่มมีลักษณะแตกต่างกันออกไป บุคลิกภาพของกลุ่มพิจารณาได้จากความสามารถของกลุ่มที่แสดงออก พฤติกรรมโดยรวมของสมาชิกตลอดถึงการตัดสินใจและการแสดงออกของสมาชิก

2.1.3 กลุ่มแต่ละกลุ่มจะมีลักษณะโครงสร้างภายในโดยเฉพาะ ซึ่งหมายถึงแบบแผนความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกหรือลักษณะในการรวมกลุ่มของสมาชิก เช่น การแสดงบทบาทตำแหน่งหน้าที่ และการสื่อสารระหว่างสมาชิกในกลุ่ม เป็นต้น

2.2 พลัง หรือการเปลี่ยนแปลงบุคลิกลักษณะของกลุ่ม หมายถึง การแสดงพฤติกรรมหรือความร่วมมือของสมาชิกเพื่อจุดหมายของกลุ่ม พฤติกรรมของสมาชิกมีลักษณะ 2 ประการคือ

2.2.1 ลักษณะที่ทำให้กลุ่มรวมกันได้ หมายถึง ความร่วมมือในการทำกิจกรรมของสมาชิก ซึ่งความสัมพันธ์จะดำเนินไปอย่างราบรื่น เกิดความสามัคคีร่วมแรงร่วมใจกัน (Cohesion) ซึ่งทำให้การรวมกลุ่มมีความเหนียวแน่นมั่นคง

2.2.2 ลักษณะที่ทำให้กลุ่มประสบผลสำเร็จ หมายถึง กิจกรรมของสมาชิกที่กระทำเพื่อให้กลุ่มบรรลุจุดหมายที่ได้กำหนดไว้

3. ทฤษฎีผลสัมฤทธิ์ของกลุ่ม (Theory of Group Achievement)

ทฤษฎีนี้พัฒนาขึ้นโดย สตีวาร์ด คัลล์ ซึ่งได้รวบรวมองค์ประกอบต่างๆ ที่จำเป็นสำหรับการทำงานร่วมกันแล้วสร้างเป็นทฤษฎีขึ้น เรียกว่าทฤษฎีผลสัมฤทธิ์ของกลุ่ม โดยอธิบายว่าองค์ประกอบสำคัญของการทำงานเป็นกลุ่มมี 3 ประการคือ

3.1 การรวมตัวกันของสมาชิก (Member Inputs) เมื่อบุคคลมารวมกลุ่มกันจะมีการแสดงออกและมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน รวมถึงการคาดหวังผลที่เกิดขึ้นจากการที่บุคคลมารวมกลุ่มกัน ซึ่งมีลักษณะดังนี้

3.1.1 สมาชิกมารวมกลุ่มกัน เมื่อสมาชิกรวมกลุ่มกันจะมีการแสดงออกระหว่างสมาชิก ซึ่งเป็นลักษณะของการมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน

3.1.2 การแสดงออก เป็นลักษณะของการตอบโต้หรือตอบสนอง โดยการตัดสินใจ หรือการแสดงความคิดเห็น หรือการให้ความร่วมมือในการทำงาน

3.1.3 ความคาดหวัง เป็นส่วนประกอบที่จะช่วยให้สมาชิกรู้สึกพึงพอใจจากการที่ได้เข้าร่วมกลุ่ม เช่น เป้าหมายของกลุ่มหรือการแสดงบทบาทต่างๆ ที่เสริมสร้างในกลุ่ม

3.2 สื่อกลางในการร่วมกันของสมาชิก (Mediating Variable) เมื่อสมาชิกมีการแสดงออก มีปฏิสัมพันธ์ และมีการคาดหวังผลร่วมกัน สิ่งที่จะช่วยให้เป้าหมายของกลุ่มบรรลุวัตถุประสงค์ คือ การกำหนดโครงสร้างของกลุ่มขึ้นเพื่อเป็นแนวปฏิบัติสำหรับสมาชิก ซึ่งประกอบด้วยสิ่งสำคัญดังนี้

3.2.1 โครงสร้างที่เป็นทางการ (Formal Structure) หมายถึง การกำหนดตำแหน่งหน้าที่ ตลอดจนรายละเอียดของงานสำหรับการปฏิบัติงานของสมาชิกในกลุ่ม

3.2.2 โครงสร้างสำหรับบทบาทของสมาชิก (Role Structure) หมายถึง การกำหนดบทบาทความรับผิดชอบ ตลอดจนอำนาจของการตัดสินใจในการปฏิบัติงาน

3.3 ผลสัมฤทธิ์ของกลุ่ม (Group Achievement) หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นจากการที่สมาชิกได้มาร่วมกิจกรรม มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน มีการคาดหวังและแสดงตามโครงสร้างกลุ่ม ผลที่เกิดขึ้นจะประกอบด้วย ผลงาน (Productivity) ขวัญและกำลังใจในกลุ่มสมาชิก (Group Moral) และความสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวระหว่างสมาชิก (Group Cohesion)

4. ทฤษฎีว่าด้วยบุคลิกภาพของกลุ่ม (Group Syntality Theory)

ทฤษฎีนี้เป็นทฤษฎีที่ตั้งขึ้นโดย แกลเทล (Cattell) โดยทฤษฎีนี้ประกอบด้วยส่วนสำคัญ 2 ส่วน ซึ่งมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ส่วนแรกเกี่ยวกับมิติต่างๆ (Dimensions) ของกลุ่ม และส่วนที่สองเกี่ยวกับพลวัตของบุคลิกภาพรวมของกลุ่ม (Dynamics of Syntality)

ในส่วนแรกหรือส่วนที่เกี่ยวกับมิติต่างๆ ของกลุ่มนั้นประกอบด้วย

1. ลักษณะของประชากร หรือสมาชิกของกลุ่ม (Population Traits)
2. ลักษณะของบุคลิกภาพของกลุ่ม (Syntality Traits)
3. ลักษณะโครงสร้างภายใน (Characteristic of Internal Structure)

ลักษณะของประชากรนั้น หมายถึง ลักษณะต่างๆ ของบุคคลแต่ละคนที่มา รวมเข้าเป็นกลุ่ม ซึ่งลักษณะเหล่านี้เป็นลักษณะเฉพาะตัวของบุคคล เช่น ระดับสติปัญญา ทักษะ ความคิด ความเชื่อ ค่านิยม เป็นต้น

บุคลิกภาพของกลุ่มนั้น หมายถึง พลังหรือผลที่กลุ่มทั้งกลุ่มสามารถบันดาลให้เกิดขึ้น ซึ่งพลังอันนั้นจะส่งผลกระทบต่อกลุ่มอื่นๆ หรือต่อสิ่งที่อยู่รอบข้างกลุ่มก็ได้ บุคลิกภาพของกลุ่มเป็นอย่างไรอาจจะดูได้จากพฤติกรรมที่กลุ่มแสดงออกไปและอาจจะครอบคลุมไปถึงวิธีการตัดสินใจในสถานการณ์ต่างๆ ของกลุ่มอีกด้วย

ลักษณะโครงสร้างภายในของกลุ่ม หมายถึง สัมพันธภาพระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม ตัวอย่างของโครงสร้างภายในกลุ่ม ได้แก่ บทบาทของสมาชิกแต่ละคน ตำแหน่งที่สมาชิกทุกคนมีอยู่ กลุ่มย่อยภายในกลุ่มและข่าวสารภายในกลุ่ม เป็นต้น

ในส่วนที่สองซึ่งเป็นส่วนที่เกี่ยวกับพลวัตของบุคลิกภาพรวมของกลุ่มนั้น โดยปกติแล้วงานหรือกิจกรรมของกลุ่มอาจจะจำแนกออกได้เป็น 2 ชนิดคือ

1. งานที่มุ่งรักษาความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม
2. งานที่มุ่งเพื่อให้เป้าหมายของกลุ่มประสบความสำเร็จ

จากทฤษฎีการทำงานกลุ่มที่นักการศึกษาได้กล่าวไว้ สรุปได้ว่า ทฤษฎีการทำงานกลุ่ม มีแนวคิดในลักษณะที่เป็นหลักการในการทำงานร่วมกัน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในงาน และสมาชิกในทีมเกิดความรู้สึกพึงพอใจที่ได้มาร่วมกิจกรรมตลอดจนการสร้างแรงจูงใจ

เพื่อให้เกิดการร่วมมือ ร่วมแรงร่วมใจในการทำงานร่วมกันเป็นอย่างดี อันจะเป็นประโยชน์ในด้าน เสริมสร้างความสัมพันธ์และปรับปรุงการทำงานของกลุ่มให้มีประสิทธิภาพ

4. องค์ประกอบของการทำงานกลุ่ม

การทำงานกลุ่มนั้นจะมีประสิทธิภาพเพียงใดขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่สำคัญในการ ทำงานร่วมกันของกลุ่ม ซึ่งมีนักวิชาการและนักการศึกษาได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการทำงาน กลุ่มไว้ดังนี้

นกพร แสงสว่าง (2540 : 36) กล่าวว่า องค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้การทำงานร่วมกัน มีประสิทธิภาพมีดังนี้

1. สมาชิกมีเป้าหมายร่วมกันอย่างชัดเจน
2. บทบาทและหน้าที่ของสมาชิกมีความชัดเจน ทุกคนมีความเข้าใจและเคารพ ในบทบาทหน้าที่ของกันและกัน
3. สมาชิกทุกคนเข้าใจขั้นตอนการปฏิบัติกิจกรรมที่ตรงกันอย่างชัดเจน
4. สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจของกลุ่ม

ทองอินทร์ วงศ์โสธร (2541 : 81) ได้กล่าวไว้ว่า องค์ประกอบของการทำงานร่วมกันเป็น กลุ่มมีดังนี้

1. องค์ประกอบเกี่ยวกับสมาชิกในกลุ่ม ได้แก่
 - 1.1 มีความตั้งใจที่จะทำงานร่วมกัน
 - 1.2 มีความชำนาญงานหรือกระหายที่จะรู้งาน
 - 1.3 มีความร่วมมือและประสานงานที่ดีต่อกัน
 - 1.4 เข้าใจหลักมนุษยสัมพันธ์
2. องค์ประกอบเกี่ยวกับผู้นำกลุ่ม
 - 2.1 มีความสามารถในการสร้างให้เกิดความร่วมมือ
 - 2.2 มีเทคนิคในการเผชิญต่อการขัดแย้งระหว่างสมาชิกกับผู้นำกลุ่ม หรือสมาชิก กับสมาชิกกันเอง
 - 2.3 มีเทคนิคการสร้างแรงจูงใจและเสริมแรง
 - 2.4 มีความรู้ในการวางแผน การปฏิบัติงาน และการติดตามประเมินผล

พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (2542 : 42-43) กล่าวว่า สิ่งสำคัญในการทำงานกลุ่มที่จะทำให้งาน ของกลุ่มสำเร็จลงด้วยดีและบรรลุเป้าหมายของกลุ่มนั้นจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบ

2 ประการ คือ

1. การแบ่งงานและการมอบหมายงาน หมายถึง การกำหนดหน้าที่การทำงานให้สมาชิกในกลุ่มได้ปฏิบัติตามความจำเป็นและเหมาะสม เพื่อให้งานนั้นสำเร็จลุล่วงลงไปตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ การทำงานกลุ่มจะสำเร็จได้ด้วยดีจำเป็นต้องมีการแบ่งงานให้ละเอียดตามความเหมาะสมของรูปงานก่อนที่จะทำการมอบหมายให้แต่ละฝ่ายนำไปปฏิบัติ หลังจากนั้นจึงนำเอาผลงานกลับมารวมกันเป็นผลงานของกลุ่ม ดังนั้นก่อนที่สมาชิกจะลงมือปฏิบัติงาน จึงจำเป็นต้องมีการวิเคราะห์งานให้เห็นชัดเจนถึงส่วนประกอบของงานนั้นว่ามีอะไรบ้าง งานนั้นมีลักษณะอย่างไร เพื่อป้องกันมิให้เกิดความสับสนขึ้นภายหลัง ในการแบ่งงานจะต้องแบ่งให้เหมาะสมด้วยเช่นกัน จากนั้นจึงทำการมอบหมายงานต่อไป

หลักในการมอบหมายงาน

- 1.1 มอบหมายงานให้ตรงกับความรู้ความสามารถของผู้ปฏิบัติงาน
- 1.2 กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับขอบเขตของงานที่มอบหมายให้ชัดเจน
- 1.3 ผู้ปฏิบัติต้องเข้าใจถึงขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติงานอย่างถ่องแท้
- 1.4 ผู้ปฏิบัติจะต้องมองเห็นการเชื่อมโยงระหว่างงานที่ตนรับผิดชอบกับงานของเพื่อนสมาชิกในกลุ่มว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างไร

1.5 การมอบหมายงานควรกระทำอย่างเป็นทางการ โดยการประกาศให้เพื่อนสมาชิกในกลุ่มได้รับทราบถึงหน้าที่ของความรับผิดชอบในงานนั้นโดยทั่วกัน

2. การจัดสรรผลประโยชน์ หมายถึง การจัดสรรสิ่งจูงใจเพื่อเป็นการกระตุ้นให้สมาชิกในกลุ่มได้ร่วมกันปฏิบัติงานในหน้าที่ที่รับผิดชอบอย่างเต็มความสามารถ ซึ่งจะทำให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความพึงพอใจ หลักสำคัญในการจัดสรรผลประโยชน์สำหรับการทำงานกลุ่มก็คือ จะต้องพยายามจัดสรรผลประโยชน์ของส่วนตัวให้สอดคล้องกับผลประโยชน์ของกลุ่ม นั่นคือจะต้องมีระบบการจัดสรรสิ่งจูงใจที่จะกระตุ้นให้ทุกคนอยากทำงานร่วมกัน และร่วมมือกันทำงานจนงานนั้นสำเร็จ อีกประการหนึ่งการจัดสรรผลประโยชน์นั้นจะต้องกระทำอย่างทั่วถึง และมีความเป็นธรรม

สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2543 : 255) กล่าวว่า การทำงานกลุ่มมีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ด้าน ได้แก่

1. ผู้นำ จะต้องมีความรู้ลักษณะผู้นำที่ดี ได้แก่
 - 1.1 ฉลาด
 - 1.2 มีลักษณะเป็นผู้ใหญ่ มีเหตุผล
 - 1.3 มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
 - 1.4 มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

2. สมาชิก สมาชิกในกลุ่มจะต้องยึดคุณลักษณะที่สำคัญ 3 ประการ

- 2.1 มีความตั้งใจในการทำงาน
- 2.2 มีทักษะในการทำงาน
- 2.3 มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

3. งาน จะต้องจัดสรรงานให้ลงตัว คือ

- 3.1 กำหนดเป้าหมายของงานให้ชัดเจน
- 3.2 กำหนดวัน เวลา การปฏิบัติงานหรือกำหนดงานแล้วเสร็จเวลาใดให้แน่นอน

4. ระบบงาน ผู้นำจะต้องจัดระบบงานให้ดี คือ

- 4.1 กำหนดเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของงานให้ชัดเจน
- 4.2 แบ่งงานตามหน้าที่และความรับผิดชอบ
- 4.3 จัดระบบการติดต่อสื่อสารที่ดี
- 4.4 จัดระบบการบริหารงานแบบการจัดการคุณภาพรวม
- 4.5 จัดให้มีการประชุมตามวัน เวลาที่กำหนดเป็นประจำ
- 4.6 จัดให้มีระบบการประเมินผลที่ดี

จากองค์ประกอบในการทำงานกลุ่มที่นักการศึกษาหลายท่านกล่าวไว้ข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มให้มีประสิทธิภาพประกอบด้วยสิ่งต่างๆ ดังนี้

1. สมาชิกของกลุ่มได้ร่วมกันกำหนดเป้าหมายของกลุ่มอย่างชัดเจน
2. สมาชิกของกลุ่มร่วมมือกันในการทำงานและการตัดสินใจ
3. มีการกำหนดบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบแก่สมาชิกของกลุ่มอย่างชัดเจน
4. สมาชิกของกลุ่มยอมรับซึ่งกันและกัน
5. สมาชิกของกลุ่มมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
6. มีการประเมินผลงานของกลุ่มและปรับปรุงแก้ไขอยู่เสมอ

5. ประโยชน์ของการทำงานกลุ่ม

การทำงานกลุ่มในกิจกรรมการเรียนรู้ นับว่ามีประโยชน์เป็นอย่างยิ่งที่จะช่วยพัฒนาให้นักเรียนมีพฤติกรรมในการทำงานกลุ่มที่ดี มีทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่นรวมทั้งพัฒนาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น ซึ่งมีนักการศึกษาหลายท่านกล่าวไว้ดังนี้

สิริวรรณ ศรีพล (2536 : 224-225) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการทำงานกลุ่มไว้ดังนี้

1. เป็นการฝึกให้ผู้เรียนรู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทำให้เกิดทัศนคติที่ดีและถูกต้องเกี่ยวกับการทำงานว่าต้องทำงานเป็นกลุ่มจึงจะประสบความสำเร็จ คนเราจะทำงานโดยคนเดียวเสมอไปไม่ได้

2. เป็นการฝึกและให้ทัศนคติแก่ผู้เรียนว่าบุคคลอื่นๆ มีค่าเสมอกัน ต้องยอมรับและเคารพความเป็นคนของผู้อื่น ทั้งในด้านความคิดเห็นและการกระทำโดยไม่ยึดถือหรือมองแต่ตัวเองเป็นศูนย์กลาง

3. เป็นการฝึกให้ผู้เรียนเข้าใจและเรียนรู้เกี่ยวกับบทบาททั้งของตนและสมาชิกของกลุ่มอื่นๆ เช่น บทบาทในการเป็นผู้นำ หรือบทบาทในการเป็นผู้ตาม เป็นต้น

4. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และฝึกฝนทักษะทางด้านสังคม (Social Skill) หรือการมีมนุษยสัมพันธ์กับผู้อื่น

5. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง เพราะการที่เป็นสมาชิกของกลุ่มย่อมได้รับมอบหมายงานให้ปฏิบัติ การเรียนโดยการฝึกปฏิบัติจะทำให้ได้รับประสบการณ์โดยตรง

6. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะในด้านความคิดร่วมกับกลุ่ม เช่น การแก้ปัญหา การตัดสินใจ เป็นต้น

7. เป็นการฝึกให้ผู้เรียนรู้จักการปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ เพื่อเกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน เช่น การยอมรับและปฏิบัติตามมติของกลุ่ม เป็นต้น

8. เป็นการฝึกให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับวิถีทางความเป็นประชาธิปไตยทั้งในด้านความคิดและการกระทำ

9. ช่วยทำให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง ทำให้เขารู้สึกว่าตนมีความสำคัญต่อกลุ่ม เช่น การที่กลุ่มยอมรับความคิดของเขา การที่กลุ่มเปิดโอกาสให้เขาแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ เป็นต้น ความภาคภูมิใจนี้เองที่จะเป็นแรงผลักดันให้เป็นคนกล้าแสดงความคิดเห็น กล้าพูด กล้าตัดสินใจ ทักษะดังกล่าวจะทำให้เป็นคนมั่นใจต่อมา

10. สร้างค่านิยมในเรื่องความสามัคคี การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ความเข้าใจและความเห็นใจผู้อื่น

คำริ บุญชู (2543 : 69) กล่าวว่า การเรียนเป็นกลุ่มก่อให้เกิดประโยชน์ดังนี้

1. ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ เนื้อหาวิชาการต่างๆ ซึ่งกันและกันอันก่อให้เกิดการสร้างสรรค์ผลงานให้ดีขึ้น

2. ทำให้เกิดการเรียนรู้วิธีการอยู่ร่วมกับผู้อื่น โดยการปรับความคิดให้ยอมรับซึ่งกันและกัน เข้าใจกัน มีการช่วยเหลือกันอันเป็นการปลูกฝังคุณธรรมที่ดี

3. ทำให้เกิดการเรียนรู้วิธีแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด ความรู้สึกของกันและกัน ได้ฝึกฝนทั้งวิธีการถ่ายทอดและวิธีการรับความรู้ ความคิด

4. ทำให้เกิดการพัฒนาทักษะทางสังคมและทักษะของการทำงานที่ดีในการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ เป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคคลร่วมกัน รู้จักช่วยเหลือกัน ทำให้เกิดความรักเพื่อนมนุษย์และรักชุมชนท้องถิ่นของตน

สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2543 :258) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการทำงานกลุ่มไว้ดังนี้

1. ช่วยให้งานเป็นระบบดีขึ้น มีการแบ่งงานตามหน้าที่และความรับผิดชอบ
2. ช่วยให้มีการนำหลักมนุษยสัมพันธ์มาใช้ในกลุ่ม เช่น การรู้เรา รู้เขา เอาใจเขามาใส่ใจเรา งานของกลุ่มจะดำเนินไปได้ด้วยดี
3. ช่วยให้เกิดการรู้จักสามัคคีระหว่างสมาชิกของกลุ่ม ในการทำงานให้ประสานสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน
4. ช่วยสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานของกลุ่ม
5. ช่วยให้เกิดความมั่นคง ก่อให้เกิดความเป็นปึกแผ่นของสมาชิกในกลุ่ม
6. ช่วยให้เกิดการยอมรับนับถือของสมาชิกในกลุ่ม ก่อให้เกิดการร่วมมือช่วยเหลือกันเป็นอย่างดี

ดัน (Dunn, 1972 : 154) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการทำงานเป็นกลุ่มว่า ทำให้นักเรียนมีความสัมพันธ์ต่อกันทำให้นักเรียนไม่มีความรู้สึกโดดเดี่ยว การทำงานร่วมกันจะทำให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน ส่งผลให้นักเรียนไม่เกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน

จากประโยชน์ของการทำงานกลุ่มที่นักการศึกษาหลายท่านกล่าวไว้ข้างต้น สรุปได้ว่าการทำงานเป็นกลุ่มนั้นมีประโยชน์หลายประการ ได้แก่ ช่วยฝึกทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น และทักษะทางสังคมด้านอื่นๆ ฝึกให้สมาชิกมีความรับผิดชอบร่วมกันช่วยพัฒนากระบวนการคิดปลูกฝังค่านิยมในเรื่องความสามัคคีและการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รวมทั้งช่วยให้มีเจตคติที่ดีต่อเพื่อนร่วมชั้นเรียนและเพื่อนๆ ในกลุ่ม

การสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) เป็นหลักสูตรที่ทันสมัยเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครองของไทย ในส่วนของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ซึ่งจะประกอบด้วย วิชาสังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ และ สุขศึกษา อันเป็นกลุ่มประสบการณ์ที่ว่าด้วยกระบวนการแก้ปัญหาในชีวิตและสังคม ดังนั้น หลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) จึงมีลักษณะสำคัญซึ่งทรงศรี เนียวกุล (2542 : 16-21) กล่าวไว้ดังนี้

1. สาระสำคัญของหลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตเป็นกลุ่มประสบการณ์ที่ว่าด้วยกระบวนการแก้ปัญหาชีวิตและสังคม โดยมุ่งให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สภาพปัญหา โดยใช้ทักษะกระบวนการต่างๆ แล้วนำประสบการณ์เหล่านั้นไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

2. จุดประสงค์ของหลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับมนุษย์และสิ่งแวดล้อมในด้าน อนามัย ประชากร การเมือง การปกครอง ศาสนา วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ โดยมุ่งให้ผู้เรียนรู้ถึงสภาพปัญหากระบวนการแก้ปัญหาและสามารถนำประสบการณ์เหล่านี้ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต จึงต้องปลูกฝังให้มีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

2.1 มีความเข้าใจพื้นฐานและปฏิบัติได้ถูกต้องเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยทางร่างกาย และจิตใจทั้งส่วนบุคคลและส่วนรวม

2.2 มีความรู้และทักษะพื้นฐานเกี่ยวกับสังคมและธรรมชาติมีนิสัยใฝ่หาความรู้อยู่เสมอ

2.3 สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง

2.4 มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สามารถนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

2.5 มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม

2.6 มีความเข้าใจเลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

2.7 เข้าใจหลักการของการอยู่ร่วมกันในสังคมโดยตระหนักในหน้าที่รับผิดชอบ ปฏิบัติในขอบเขตแห่งสิทธิเสรีภาพ

2.8 มีความภูมิใจในความเป็นไทย และความเป็นเอกราชของชาติ เทิดทูนสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

3. โครงสร้างของหลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

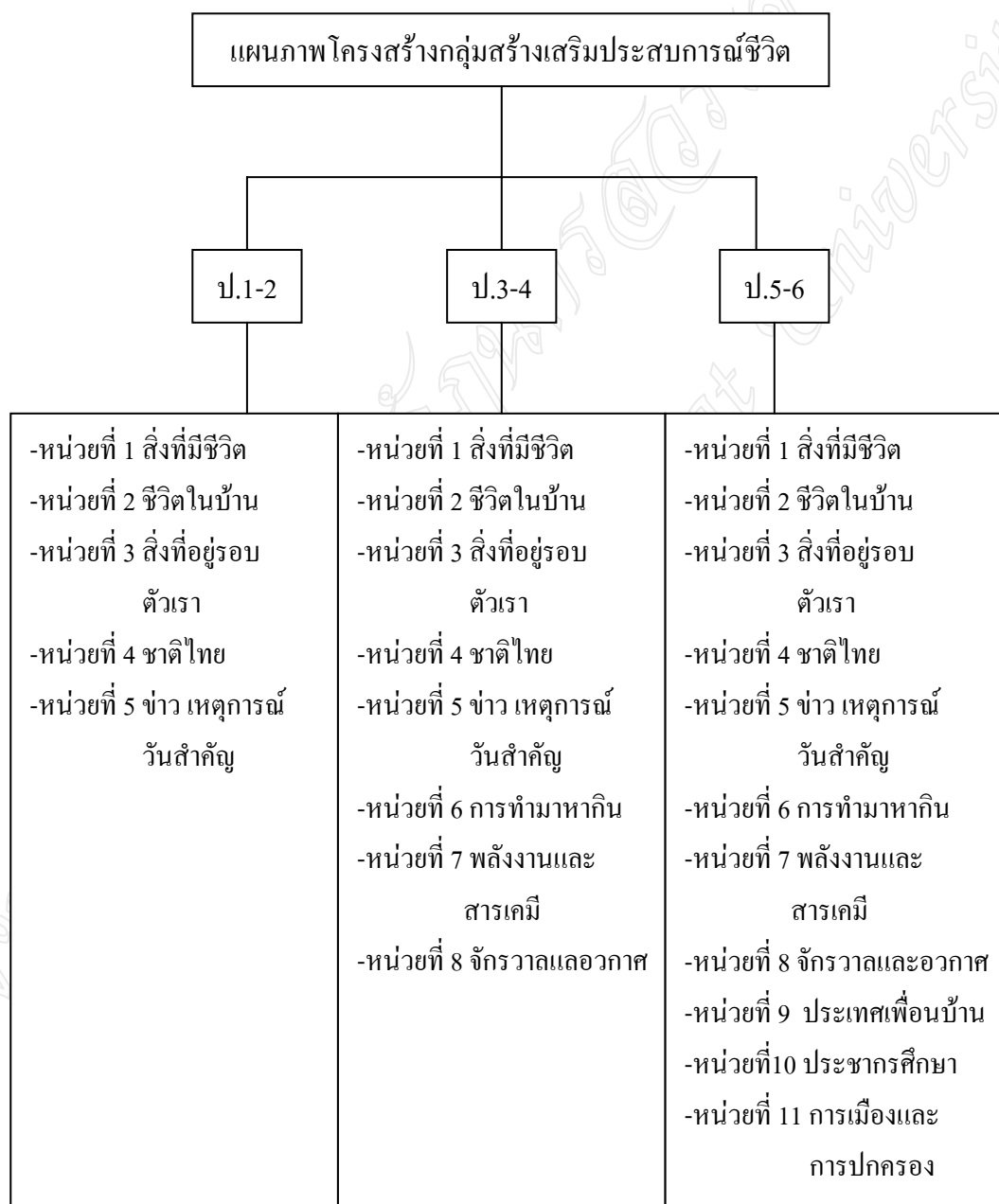
โครงสร้างที่เป็นเนื้อหาสาระของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตที่ประกอบด้วยวิชา วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา และสุขศึกษา ตามหลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ได้บูรณาการผสมผสานให้เหมาะสมแล้วแบ่งออกเป็นหน่วยต่างๆ เริ่มจากตัวเองและสิ่งแวดล้อมใกล้ตัว แล้วขยายกว้างออกไปตามวัย และประสบการณ์โดยแบ่งออกเป็นระดับชั้น คือ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-4 และระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ไว้ดังนี้

ตารางที่ 2.5 โครงสร้างกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตตามหลักสูตรพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ที่แบ่งเป็นระดับชั้น

ลำดับ	ชื่อหน่วย	ระดับชั้น		
		ป.1-2	ป.3-4	ป.5-6
1	สิ่งที่มีชีวิต	✓	✓	✓
2	ชีวิตในบ้าน	✓	✓	✓
3	สิ่งที่อยู่รอบตัวเรา	✓	✓	✓
4	ชาติไทย	✓	✓	✓
5	ข่าว เหตุการณ์ วันสำคัญ	✓	✓	✓
6	การทำมาหากิน	-	✓	✓
7	พลังงานและสารเคมี	-	✓	✓
8	จักรวาลและอวกาศ	-	✓	✓
9	ประเทศเพื่อนบ้าน	-	-	✓
10	ประชากรศึกษา	-	-	✓
11	การเมืองและการปกครอง	-	-	✓

ที่มา : กรมวิชาการ. 2534 : 25

จากตารางแสดงโครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) สามารถนำมาเขียนเป็นแผนภาพเพื่อสะดวกและเข้าใจ
ได้ง่ายได้ดังภาพที่ 2.1

ภาพที่ 2.1 โครงสร้างหลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต พุทธศักราช 2521

(ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

ที่มา : กรมวิชาการ, 2534 : 26

4. การจัดกระบวนการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ตามแนวหลักสูตร พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533)

หลักสูตรจะมีคุณค่าอยู่ที่การจัดการเรียนการสอนที่ดี ดังนั้นการจัดกระบวนการเรียนการสอนควรเป็นไปตามแนวคิดต่างๆ ซึ่งทรงศรี เนียวกุล (2542 : 26 –27) กล่าวไว้ดังนี้

4.1 ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง มีครูเป็นผู้กำกับ

4.2 จัดการเรียนการสอนให้เป็นทักษะกระบวนการอย่างแท้จริงทักษะกระบวนการเหล่านั้น ได้แก่

4.2.1 ทักษะกระบวนการ 9 ประการ

4.2.2 ทักษะกระบวนการคิด

4.2.3 ทักษะกระบวนการแก้ปัญหา

4.2.4 ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

4.2.5 ทักษะกระบวนการทางสังคม

4.2.6 ทักษะกระบวนการทำงาน

4.2.7 ทักษะกระบวนการรวบรวมส่งข่าวสารและข้อมูล

4.3 จัดการเรียนการสอน เพื่อมุ่งเตรียมนักเรียนให้สามารถตัดสินใจแก้ปัญหา และปลูกฝังคุณลักษณะอันนิยม เจตคติต่างๆ ที่จำเป็น กล่าวคือ รักตนเอง ครอบครั้ว เห็นคุณค่าของชีวิต มองโลกในแง่ดี ยุติธรรม รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ชอบพัฒนา ใฝ่ดี สนใจ ใคร่รู้ มีเหตุผล ไม่เชื่ออะไรง่ายอย่างขาดเหตุผล ยอมรับความจริง ไม่ดื้อดึง ไม่เห็นแก่ตัว รักอิสระเป็นตัวของตัวเอง ชอบพึ่งตนเอง มีความรับผิดชอบ มีน้ำใจ เป็นนักกีฬา จงรักภักดีต่อบ้านเมือง ยอมรับความแตกต่าง ศรัทธาในการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

4.4 จัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนได้รับการฝึกฝนทักษะกระบวนการแก้ปัญหาอย่างมีระบบ

4.5 จัดการเรียนการสอนโดยให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติควบคู่ไปกับการเรียนเนื้อหา

4.6 จัดการเรียนการสอนโดยให้นักเรียนมีสุขนิสัยที่ดีในการรักษาสุขภาพอนามัย

4.7 จัดการเรียนการสอนโดยฝึกฝนให้นักเรียนมีความสนใจ รู้จักวิเคราะห์ข่าว เหตุการณ์ประจำวัน

4.8 ครูสามารถยืดหยุ่นเวลาในการจัดการเรียนการสอนได้

4.9 ครูควรสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เอื้อต่อการเสาะแสวงหาความรู้หาคำตอบ แก้ปัญหาให้เป็นทั้งผู้ให้และผู้รับแก่กันและกัน

จากหลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ดังกล่าว สรุปได้ว่า กลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เป็นกลุ่มวิชาที่มุ่งเน้นเกี่ยวกับ สังคมศึกษาโดยมุ่งให้ผู้เรียนได้เข้าใจธรรมชาติสิ่งแวดล้อมได้เรียนรู้จากสิ่งที่อยู่ในสังคมรอบ ๆ ตัว และเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม สภาพสังคม เศรษฐกิจของประเทศและโลกที่ได้เปลี่ยนแปลงไปอยู่ตลอดเวลา และสามารถแก้ปัญหาและนำเอา ประสบการณ์ที่ได้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตและสามารถอยู่ในสังคมที่เปลี่ยนแปลง ไปได้อย่างสงบสุขตลอดเวลา ดังนั้นการที่จะให้จุดหมายของหลักสูตรบรรลุและสำเร็จ ครูควรใช้ รูปแบบการสอนที่เอื้อ เพื่อให้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือรูปแบบการสอนที่นักเรียนได้ ช่วยเหลือกัน ได้ร่วมกันทำงานและมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

สามารถ สุขาวงษ์ (2537) ทำการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พฤติกรรมในการทำงานกลุ่มและความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียน วิชาสังคมศึกษาด้วยการสอนแบบโครงการโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พฤติกรรมการทำงานกลุ่มของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนในกลุ่มทดลอง และในกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สายวรุณ ทองวิทยา (2539) ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคม ศึกษาและมนุษยสัมพันธ์ในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่สอน โดยการเรียนรู้แบบ เอส ที เอ ดี (STAD) กับการสอนตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วย การสอนโดยการเรียนรู้แบบ เอส ที เอ ดี กับการสอนตามคู่มือครู มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จุฑามาศ สดแสงจันทร์ (2540) ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียนและพฤติกรรมการทำงานกลุ่มที่สอน โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคสแตคกับการ สอนตามปกติ ในรายวิชา ส 401 สังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียน สมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่สอน แบบการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคสแตคกับการสอนตามปกติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .01 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียน

ที่สอนแบบการเรียนรู้ร่วมมือโดยใช้เทคนิคแบบสแตดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนที่ได้รับการสอนตามปกติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนที่สอนแบบการเรียนรู้ร่วมมือโดยใช้เทคนิคแบบสแตดไม่แตกต่างกัน

อัญชลี เครือคำขาว (2540) ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม และพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนวิชาจริยธรรมกับบุคคลโดยการสอนแบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่างที่ใช้การเรียนแบบร่วมมือ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยการสอนแบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่างที่ใช้การเรียนแบบร่วมมือกับการสอนตามคู่มือการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม และมีพฤติกรรมการทำงานกลุ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

สมพร ศิลาทอง (2541) ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและเจตคติในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนแบบร่วมมือแบบ STAD ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนแบบร่วมมือแบบ STAD มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ และมีเจตคติในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้คู่มือครูของสำนักพิมพ์พัฒนาศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

มณฑิพย์ เจริญรอด (2542) ทำการวิจัยเรื่อง ผลของการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมการทำงานร่วมกันในวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนวมิยวชิรธรรมสาธิต กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการเรียนรู้แบบร่วมมือ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และมีพฤติกรรมการทำงานร่วมกันในวิชาวิทยาศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วราภรณ์ บรรดิ (2543) ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมในการทำงานกลุ่มในกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมในการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครูของกระทรวงศึกษาธิการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อุไร มะวิญชร (2543) ทำการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดวิเคราะห์เชิงวิจารณ์ และพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับ

การสอนด้วยการให้ประสบการณ์กับคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยการสอนด้วยการให้ประสบการณ์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีการคิดวิเคราะห์เชิงวิจารณ์ญาณ และมีพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการศึกษางานวิจัยในประเทศที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการสอน โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือพบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือมีผลทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และส่งผลให้ผู้เรียนได้พัฒนาพฤติกรรมในด้านต่างๆ สูงขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือช่วยพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกัน และทำให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อวิชาที่เรียนอีกด้วย

2. งานวิจัยในต่างประเทศ

นาทีฟ (Nativ. 1986) ได้ทำการศึกษาวิจัยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนระดับเกรด 6 ที่ทำการสอนโดยการเรียนรู้แบบร่วมมือ การศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีการสอนแบบร่วมมือ 3 วิธี เปรียบเทียบการสอนแบบรับผิดชอบตนเอง ซึ่งเป็นการสอนรูปแบบเดิม วิธีการสอนโดยการเรียนรู้แบบร่วมมือทั้ง 3 วิธี ได้แก่ การสอนด้วยการเรียนด้วยกัน การสอนด้วยการเรียนรู้แบบสะสมความรู้ และการสอนแบบร่วมมือร่วมกลุ่ม จากการวิจัยพบว่านักเรียนในกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนโดยการเรียนรู้แบบร่วมมือ 2 ใน 3 วิธี กับกลุ่มควบคุมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ดูเรน (Duren. 1992) ได้ทำการวิจัยเรื่องผลของการเรียนแบบร่วมมือที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยแบ่งนักเรียนเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง ซึ่งสอนโดยการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์และกลุ่มควบคุม ซึ่งสอนตามปกติ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ออติน (Autin. 1996) ได้ทำการวิจัยเรื่องผลของการเรียนแบบร่วมมือที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์และเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนเกรด 12 โดยแบ่งนักเรียนเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลองซึ่งสอนโดยการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ และกลุ่มควบคุมซึ่งสอนตามปกติ ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์สูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กลุ่มทดลองมีเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์สูงกว่ากลุ่มควบคุม

เมียร์ส (Mears. 1996) ได้ทำการวิจัยเรื่องผลของการเรียนแบบร่วมมือที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์และเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนเกรด 12 โดยแบ่งนักเรียนเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มควบคุมซึ่งสอนตามปกติ และกลุ่มทดลองซึ่งสอนโดยการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์สูง

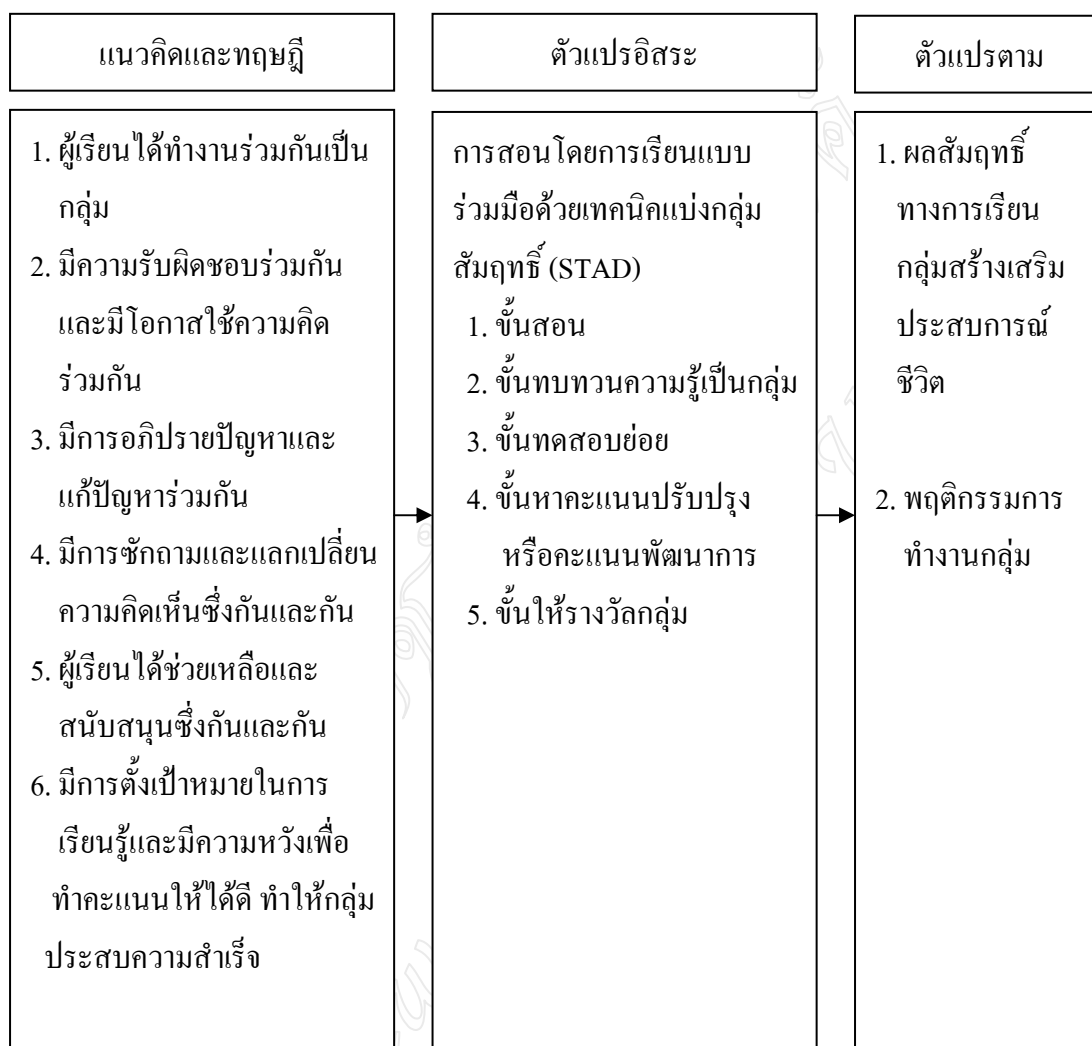
กว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และกลุ่มทดลองมีเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ สูงกว่ากลุ่มควบคุม

จากผลการวิจัยในต่างประเทศ พบว่า การสอนโดยการเรียนรู้แบบร่วมมือได้นำมาใช้ในการศึกษาวิจัยเป็นจำนวนมาก ซึ่งผลการวิจัยส่วนใหญ่ สอดคล้องกันว่า การสอนโดยการเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นวิธีการเรียนที่เพิ่มประสิทธิภาพแก่ผู้เรียนในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะคิดต่อการเรียน และทักษะต่างๆ เช่น ทักษะทางสังคม

กรอบความคิดในการวิจัย

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนโดยการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยผู้วิจัยนำแนวคิดและองค์ประกอบของการเรียนรู้แบบร่วมมือที่เกี่ยวกับการเน้นให้ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกัน มีการอภิปรายปัญหาและแก้ปัญหาร่วมกัน มีการซักถามและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ผู้เรียนได้ช่วยเหลือและสนับสนุนซึ่งกันและกัน มีการตั้งเป้าหมายในการเรียนรู้และมีความหวังเพื่อทำคะแนนให้ได้ดีทำให้กลุ่มประสบความสำเร็จ ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดดังกล่าว มาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มโดยใช้การสอนโดยการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ อันจะส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และมีพฤติกรรมการทำงานกลุ่มดีขึ้น

ผู้วิจัยจึงกำหนดเป็นกรอบความคิดในการวิจัย ดังแสดงในภาพที่ 2.2

ภาพที่ 2.2 กรอบความคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

การเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการทำงานร่วมกัน ซึ่งทำให้นักเรียนพัฒนาความเชื่อมั่น พัฒนาความคิด มีวิสัยทัศน์หรือมุมมองกว้างขึ้น มีการปรับตัวในสังคมดีขึ้นและช่วยยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น (จันทร์ดา ดันติพงสานุรักษ์, 2543 : 36-37) สอดคล้องกับ ธนาธิป พรกุล (2543 : 71) ซึ่งกล่าวว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความร่วมมือกันในกลุ่ม และสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนซึ่งมีประสิทธิภาพในด้านผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ และในเรื่องอื่นๆ เช่น แรงจูง ปฏิสัมพันธ์ทางบวก เจตคติต่อวิชาและผู้สอน การเห็นคุณค่าในตนเองและทักษะทางสังคม และจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าการเรียนรู้แบบร่วมมือช่วยให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและมีพฤติกรรมในการทำงานกลุ่ม

สูงขึ้น ดังงานวิจัยของ มณฑิพย์ เจริญรอด (2542) ทำการศึกษาผลของการใช้กิจกรรมเรียนแบบร่วมมือที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมการทำงานร่วมกันในวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวชิรธรรมสาธิต กรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและมีพฤติกรรมการทำงานร่วมกันสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนปกติ และงานวิจัยของ วราภรณ์ บรรดิ (2543) ซึ่งทำการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมในการทำงานกลุ่มในกลุ่มวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ พบว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมในการทำงานกลุ่มสูงกว่ากลุ่มควบคุม

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนแบบร่วมมือ จะเห็นได้ว่าการเรียนแบบร่วมมือเป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น มีทักษะการทำงานกลุ่มที่ช่วยเสริมการทำงานเป็นกลุ่ม การคิดแก้ปัญหาและการทำงานร่วมกัน ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานการวิจัยดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามปกติ
2. พฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามปกติ